

MEMORIE VAN TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE

Deel I Algemeen	3
Hoofdstuk 1 Inleiding	3
Hoofdstuk 2 Stelsel Wet dieren	3
Hoofdstuk 3 Besluit diergezondheid	4
3.1. Inleiding	4
3.2. Verdachte en besmette dieren	5
3.3. Uitvoering monitoringsprogramma's door aangewezen instelling	5
3.4. Waardevaststelling bij dierziektebestrijding	7
3.4.1. Inleiding	7
3.4.2. Waarde van dieren, producten en voorwerpen	7
3.4.3. Werkwijze bij waardevaststelling	8
3.4.4. Vakbekwaamheid deskundigen	10
Hoofdstuk 4 Wijzigingen Besluit houders van dieren, Besluit dierlijke producten, Besluit diergeneesmiddelen en Besluit handhaving en overige zaken Wet dieren	10
4.1. Preventie	11
4.1.1. Bijeenbrengen van dieren	11
4.1.2. Verplaatsen van varkens in Nederland	14
4.1.3. Tentoonstellingen, keuringen en evenementen	15
4.1.3.1. Hoefdieren	15
4.1.3.2. Pluimvee en in gevangenschap levende vogels	16
4.1.4. Vervoermiddelen voor dieren	16
4.1.5. Brengen van dieren en dierlijke producten van derde landen in Nederland en van Nederland naar derde landen	18
4.1.6. Levende dierlijke producten binnen Nederland	19
4.1.7. Vaccinatie	20
4.1.7.1. Vaccinatie tegen Newcastle disease	20
4.1.7.2. Vaccinatie tegen Q-koorts	21
4.1.8. Personen die zich niet-beroepsmatig met dieren bezighouden	22
4.2. Onderzoek naar de gezondheid van dieren	22
4.2.1. Meldplicht	22
4.2.2. Monitoringsprogramma's	23
4.2.2.1. Algemeen	23
4.2.2.2. Runderen	24
4.2.2.3. Schapen en geiten	24
4.2.2.4. Varkens	25
4.2.2.5. Pluimvee	26
4.2.3. Laboratoria	27
4.3. Randvoorwaarden voor een effectieve preventie en bestrijding van dierziekten ..	27
4.3.1. Registratieverplichtingen	27

4.3.2. Identificatie en registratie van dieren	28
4.4. Overige onderwerpen	29
4.4.1. Zoönosen	29
4.4.2. Niet-commerciële verkeer van honden, katten en fretten	30
4.4.3. Meldplicht ziekteverwekkers	31
4.4.4. Waterdieren	32
Hoofdstuk 5 Toetsen	32
5.1. Uitvoerbaarheid- en handhaafbaarheid	32
5.2. Adviescollege toetsing regeldruk	32
5.3. Financiële gevolgen	32
5.4. EU notificatie	34
Hoofdstuk 6 Consultatie	34
Hoofdstuk 7 Inwerkingtreding	34
Deel II Artikelsgewijs	35

Deel I Algemeen

Hoofdstuk 1 Inleiding

Met ingang van 21 april 2021 is de nieuwe Europese diergezondheidsverordening (verordening (EU) nr.2016/429; hierna 'diergezondheidsverordening' of 'verordening') van toepassing. Die verordening brengt de omvangrijke hoeveelheid Europese wetgeving over diergezondheid samen in één kader. Daarbij ligt de focus op bevordering van de diergezondheid via preventie, ziektebewaking en ziektebestrijding. De verordening en de daarop gebaseerde gedelegeerde- en uitvoeringshandelingen van de Europese Commissie, voorzien in uniforme, rechtstreeks werkende regels voor exploitanten, houders van dieren en voor de overheid. Deze verordening wordt uitgevoerd op grond van de Wet dieren¹.

De verordening laat voor sommige onderwerpen, onder voorwaarden, ruimte aan lidstaten om aanvullende regels te stellen. Voor Nederland is het van belang om aanvullend op de Europese regels nationale regels te stellen om de diergezondheid te beschermen. De noodzaak en de inhoud van nationaal aanvullende regels kan per lidstaat verschillen. De kenmerken van de dierhouderij en de (geschiedenis van de) dierziekte situatie per lidstaat zijn namelijk verschillend. Voor Nederland geldt dat de dierhouderij zich kenmerkt door een hoge dichtheid van locaties waar dieren worden gehouden, grote dieraantallen en door uitgebreide internationale handelscontacten, zowel met andere lidstaten als landen buiten de Europese Unie.

De noodzaak in het stellen van aanvullende nationale regels komt ook voort uit het feit dat de verordening voor sommige thema's geen regels of beperkt regels stelt. Terwijl het voor een effectieve preventie, bewaking en monitoring en bestrijding wel noodzakelijk is regels te stellen. Zo ziet de verordening bijvoorbeeld alleen op verplaatsingen van dieren tussen lidstaten en niet op verplaatsingen van dieren binnen een lidstaat. Van uit het oogpunt van preventie kan het evenwel noodzakelijk zijn ook regels te stellen aan het verplaatsen van dieren binnen een lidstaat. Om deze redenen is het noodzakelijk om nationaal aanvullende regels te stellen ten aanzien van preventie, bewaking en monitoring en bestrijding van dierziekten.

De nationale regels zijn deels opgenomen in een nieuwe algemene maatregel van bestuur, het Besluit diergezondheid. Hierin worden onder andere de regels gesteld voor de verlening van tegemoetkomingen aan houders ten aanzien van schade door maatregelen die zijn getroffen ter bestrijding van dierziekten. In hoofdstuk 3 wordt dit nieuwe besluit nader toegelicht. De overige regels zijn opgenomen in de reeds bestaande besluiten, namelijk het Besluit houders van dieren, het Besluit dierlijke producten, het Besluit diergeneesmiddelen en Besluit handhaving en overige zaken Wet dieren. Het gaat onder andere om regels ter preventie en bewaking van dierziekten zoals regels over het bijeenbrengen van dieren, het vervoeren van dieren binnen Nederland, tentoonstellingen en keuringen met dieren, de reiniging en ontsmetting van vervoermiddelen en over de winning, productie, opslag en handel in levende dierlijke producten. Dit wordt nader toegelicht in hoofdstuk 4.

Hoofdstuk 2 Stelsel Wet dieren

De diergezondheidsverordening is een verordening en is daarmee een rechtstreekse bron van rechten en verplichtingen binnen de Europese Unie. Enerzijds betekent dit dat de bepalingen uit de diergezondheidsverordening niet geïmplementeerd mogen worden in nationale regelgeving, anderzijds behoeven bepalingen uitwerking in nationale regelgeving om de verordening te kunnen uitvoeren. Het gaat dan bijvoorbeeld om het strafbaar stellen van overtredingen van bepaalde voorschriften uit de diergezondheidsverordening, en de mogelijkheid om uitvoering te kunnen geven aan bindende onderdelen uit de verordening.

De Wet dieren voorziet in hoofdstuk 6 in een wettelijk systeem om dit te kunnen doen. Op basis van artikel 6.3, tweede lid, van de Wet dieren is de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aangewezen als bevoegde autoriteit en beschikt daarmee over de bevoegdheden die de diergezondheidsverordening aan de bevoegde autoriteit toekent. Daarnaast voorziet 6.2 van de Wet dieren in de noodzakelijke grondslag om overtredingen van bepalingen uit de verordening die rechtstreek werken voor burgers en bedrijven bij ministeriele regeling strafbaar te stellen.

¹ Voor een nadere toelichting op de verordening verwijs ik naar de memorie van toelichting bij de wijziging van de Wet dieren in verband met de uitvoering van de herziene Europese diergezondheidswetgeving (Kamerstuk 35 398, nr. 3).

Waar de diergezondheidsverordening voorziet in de opdracht aan lidstaten om uitvoering te geven aan bindende onderdelen van de verordening, biedt artikel 6.4 van de Wet dieren de grondslag om dit bij ministeriele regeling te doen. Evenwel wordt deze delegatiegrondslag beperkt tot de onderwerpen in de artikelen die in artikel 6.4 eerste lid van de Wet dieren staan genoemd.

Waar de diergezondheidsverordening de lidstaten de ruimte biedt om al dan niet bepaalde regels te stellen, of om zelf invulling te geven aan deze regels, worden deze regels bij algemene maatregel van bestuur vastgesteld. Dit betekent dat, voor zover het noodzakelijk of wenselijk is om voor deze onderdelen van de verordening nationale regels te stellen, dergelijke nationale regels in onderhavig besluit zijn opgenomen, en eventueel nader uit te werken bij ministeriële regeling.

Omwille van een goede uitvoering van de diergezondheidsverordening worden tot slot de bevoegdheden van de minister uit hoofdstuk 6 van de Wet dieren aangevuld door een wijziging van het Besluit handhaving en overige zaken Wet dieren (zie hiervoor de artikelen 4.8 en 4.9 van het Besluit handhaving en overige zaken Wet dieren). Met deze wijziging krijgt de minister in artikel 4.8 de bevoegdheid om besluiten te nemen ter uitvoering van de diergezondheidsverordening, de officiële controle verordening ((EU) 2017/625) of op één van die of beide verordeningen gebaseerde voorschriften uit uitvoeringshandelingen of gedelegeerde handelingen. Het gaat om voorschriften die gericht zijn tot de lidstaat en die de lidstaat verplichten of de ruimte bieden om een besluit te nemen, niet zijnde het vaststellen van een algemeen verbindend voorschrift. Hierbij kan onder andere gedacht worden aan de bevoegdheid voor lidstaten om bepaalde exploitanten vrij te stellen van verplichtingen zoals in artikel 113, tweede lid, van de diergezondheidsverordening.

Op basis van artikel 4.9 van het Besluit handhaving en overige zaken Wet dieren heeft de minister de bevoegdheid om algemene regels te stellen om uitvoering te geven aan niet-bindende onderdelen in de uitvoeringshandelingen en gedelegeerde handelingen die op basis van de diergezondheidsverordening en de officiële controle verordening zijn vastgesteld. Artikel 4.8 van het Besluit handhaving en overige zaken Wet dieren vormt hiermee de evenknie van artikel 6.4, eerste lid, van de Wet dieren. De reden hiervoor is dat het hier om onderwerpen gaat die zijn gericht op de uitvoering en uitwerking van regels waar de diergezondheidsverordening reeds de basis voor biedt. Deze voorschriften zijn veelal technisch van aard, zoals termijnen waarbinnen gegevens moeten worden doorgegeven of voorschriften over aan te brengen identificatiemiddelen. Daarnaast kunnen deze voorschriften door de Europese Commissie op korte termijn nog worden ingevoerd of gewijzigd, het is daarom nodig om snel uitvoering te kunnen geven aan die regels. Beide bevoegdheden worden beperkt tot de genoemde onderwerpen in de artikelen van de Wet dieren. Hierbij wordt met name verwezen naar de materiele bepalingen in hoofdstuk 2 en 3 van de Wet dieren. Daarnaast wordt nog opgemerkt dat ten aanzien van de bevoegdheid tot het stellen van algemeen verbindende voorschriften voor de uitvoering van niet-bindende onderdelen (artikel 4.9 van het Besluit handhaving en overige zaken Wet dieren) de bevoegdheid daartoe ook beperkt wordt door de reikwijdte dat het artikel heeft of de artikelen hebben in de diergezondheidsverordening of de officiële controle verordening en op basis waarvan de betreffende gedelegeerde handeling of uitvoeringshandeling is vastgesteld.

Niet alle Europese regels die zien op dieren en ziekten zijn door de diergezondheidsverordening vervangen. Naast de diergezondheidsverordening blijven er een Europese richtlijn, twee verordeningen en een besluit die zien op ziekten die van dier op mens kunnen worden overgebracht (zoönosen) van toepassing. De nationale regels die nodig zijn ter implementatie en uitvoering van deze regels waren gebaseerd op de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren. Met het intrekken van die wet zijn deze regels nu ook op de Wet dieren gebaseerd. In paragraaf 4.4.1 van deze toelichting wordt dit nader toegelicht.

Hoofdstuk 3 Besluit diergezondheid

3.1. Inleiding

Het Besluit diergezondheid is een nieuwe algemene maatregel van bestuur. Het kenmerk van de regels in dit besluit is dat zij over diergezondheid gaan en zich richten tot de overheid. Vanwege hun aard kunnen deze regels niet worden ondergebracht in één van de algemene maatregelen van bestuur die al tot stand zijn gebracht onder de Wet dieren. Daarom worden deze regels in een nieuw besluit opgenomen.

Het Besluit diergezondheid gaat over de volgende onderwerpen: verdacht- en besmetverklaring van dieren, uitvoering monitoringsprogramma's door aangewezen inrichtingen, waardevaststelling van dieren, producten en voorwerpen die worden gedood, vernietigd of onschadelijk gemaakt in

het kader van bestrijdingsmaatregelen. Deze onderwerpen worden in de volgende paragrafen nader toegelicht.

3.2. Verdachte en besmette dieren

In artikel 9 van verordening (EU) 2020/689 zijn criteria opgenomen aan de hand waarvan wordt bepaald of sprake is van verdachte of besmette dieren (of groepen dieren). Die criteria zijn enkel van toepassing op dierziekten waarop de diergezondheidsverordening van toepassing is. Er zijn echter dierziekten die niet op basis van de diergezondheidsverordening zijn aangewezen als besmettelijke dierziekten, maar die wel grote gevolgen kunnen hebben voor dier, mens, economie en/of milieu. Het gaat dan om ziekten die niet in de verordening zijn aangewezen, maar die wel op Europees niveau zijn gereguleerd in andere EU-regelgeving. Die ziekten worden op grond van de Wet dieren aangewezen als besmettelijke dierziekten, ter uitvoering van andere Europese regelgeving dan de diergezondheidsverordening. Het gaat bijvoorbeeld om bepaalde zoönosen waar andere Europese regels voor gelden, zoals toegelicht in paragraaf 4.4.1. De diergezondheidsverordening laat tevens ruimte aan lidstaten om maatregelen te treffen voor andere ziekten dan die op basis van de diergezondheidsverordening zijn aangewezen (artikel 171). Voorwaarden hierbij zijn dat die maatregelen proportioneel moeten zijn en geen belemmering mogen vormen voor het handelsverkeer tussen lidstaten. Om dergelijke nationale maatregelen te kunnen treffen moet een dierziekte worden aangewezen op grond van de Wet dieren. Het kan gaan om ziekten die helemaal niet in de diergezondheidsverordening zijn aangewezen zoals SARS-CoV-2 bij nertsen. Het kan ook gaan om ziekten die wel in de diergezondheidsverordening zijn aangewezen maar niet voor bepaalde diersoorten. Voorbeelden daar van zijn de ziekte van Aujeszky bij honden of mond-en-klauwzeer bij andere diersoorten dan evenhoevigen.

Ook voor die ziekten die in andere EU regelgeving zijn gereguleerd of op nationaal niveau zijn aangewezen is het van belang dat duidelijk is wanneer een dier wordt verdacht van of besmet is met een dergelijke ziektekiem. Dit is namelijk een voorwaarde om maatregelen ten aanzien van die verdachte dan wel besmette dieren te kunnen treffen. De voorwaarden op basis waar van de minister een dier of een groep dieren als verdacht van besmetting aan kan wijzen zijn opgenomen in artikel 2.1. De voorwaarden komen overeen met voorwaarden voor verdenking en besmetting in de diergezondheidsverordening. Voor Europees en nationaal aangewezen dierziekten geldt dus hetzelfde regime. Ten eerste kunnen dieren als verdacht aangemerkt worden op basis van het klinisch vaststellen dat ze afwijkingen of verschijnselen hebben die wijzen op de aanwezigheid van een aangewezen ziekte. Ten tweede kan het ook zijn dat er naar aanleiding van de klinische symptomen nader onderzoek zoals een sectie of laboratoriumonderzoek is verricht en dat die uitkomsten van dat nader onderzoek aanleiding zijn om de dieren verdacht te verklaren. Tot slot kunnen dieren verdacht worden verklaard als er sprake is van een epidemiologisch verband bijvoorbeeld als een dier in eenzelfde ruimte verblijft als een ziek (besmet) dier, ook al is dat dier zelf (nog) niet ziek. Een dier dat zich op een ander bedrijf bevindt kan op basis van deze voorwaarde tevens worden aangemerkt als verdacht, als er een risicovol contact is geweest tussen de dieren op die locatie en dieren, producten of materialen afkomstig een besmet bedrijf. Het is dus niet uitgesloten dat een gezond (ogend) dier toch als verdacht moet worden aangemerkt. Het is ook mogelijk om de aanwezigheid van dieren als verdacht bestempeld in te trekken, dat in de regel zal gebeuren als uit nader laboratorium onderzoek blijkt dat de dieren niet besmet zijn met de ziekteverwekker en/of ze geen immunologische reactie tegen de ziekteverwekker hebben. De voorwaarden om een dier als besmet aan te wijzen zijn opgenomen in artikel 2.2. Er is sprake van een besmetting als de ziekteverwekker geïsoleerd is uit een monster van dat dier. Ook als genetisch materiaal wordt aangetroffen of de aanwezigheid van de ziekteverwekker indirect wordt aangetoond (bijvoorbeeld een immuunreactie) is er sprake van besmetting. Daarbij geldt wel dat de dieren klinische symptomen moeten hebben of er een epidemiologisch verband moet zijn met een vermoedelijk of bevestigd besmet dier of dieren.

3.3. Uitvoering monitoringsprogramma's door aangewezen instelling

Op basis van de diergezondheidsverordening en de daarop gebaseerde gedelegeerde handelingen moeten lidstaten de gezondheid van dieren bewaken middels zogeheten monitoringsprogramma's. Dit kan gaan om programma's die tot doel hebben om besmettingen met een van de aangewezen ziekten of een nieuwe ziekte te ontdekken of om programma's die gericht zijn op het aantonen dat een specifieke ziekteverwekker afwezig is in Nederland (vrijstatus). Het kan ook gaan om programma's voor ziekten die op basis van nationaal recht zijn aangewezen. In paragraaf 4.2.2 wordt nadere toelichting gegeven op de specifieke programma's in Nederland.

Ten algemene bestaat een monitoringsprogramma voor het aantonen van de aan- of afwezigheid van een specifieke ziekteverwekker uit het nemen van de juiste monster, onderzoek van deze

monsters in een laboratorium met de juiste testmethode, analyse van de uitkomsten en rapportage. Een monitoringsprogramma dat tot doel heeft de diergezondheidssituatie in algemenere zin te bewaken en mogelijke besmetting met een aangewezen ziekte of een nieuwe ziekte zo snel mogelijk op te sporen moet ook andere onderzoeksmethoden bevatten. In een dergelijke monitoring moet gezorgd worden dat signalen over diergezondheidsproblemen gemeld en beoordeeld worden. Het nader onderzoeken van signalen bestaat onder andere ook klinisch onderzoek aan dieren en pathologie op kadavers. Het is van belang dat het testen in het kader van deze programma's gedaan wordt door een laboratorium dat onpartijdig, onafhankelijk en deskundig is, in paragraaf 4.2.3. wordt daar nader op ingegaan.

Aangezien bepaalde monitoringsprogramma's tot doel hebben voor een bepaalde groep dieren in Nederland een betrouwbaar beeld te geven is het van belang dat, in geval er een steekproef van de dieren onderzocht gaat worden, deze steekproef een representatief beeld geeft voor Nederland. Ook is het van belang dat de monsternamen voor het programma efficiënt en betrouwbaar worden uitgevoerd. En dat de uitkomsten van een programma geanalyseerd en geïdentificeerd worden door personen met de juiste expertise. De uitvoering van monitoring moet daarom worden uitgevoerd door een instantie die de juiste expertise en infrastructuur heeft om dergelijke programma's uit te kunnen voeren.

Het beleggen van verschillende monitoringsprogramma's bij één instelling met een laboratorium is vanuit inhoudelijk en uitvoeringstechnisch perspectief wenselijk. Uitkomsten van verschillende programma's voor één diersoort en programma's voor verschillende diersoorten en ziekten kunnen dan in samenhang door deskundigen beoordeeld worden. Opvallende signalen kunnen beter geïdentificeerd en geanalyseerd worden. Dit is nodig aangezien sommige ziekteverwekkers meer diersoorten kunnen besmetten. Tevens wordt hiermee geborgd dat de benodigde kennis en ervaring voor een goede uitvoering van de monitoring opgebouwd kan worden en bij elkaar blijft. Op basis van artikel 3.1 van het Besluit diergezondheid is de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bevoegd een instelling met een laboratorium aan te wijzen om monitoringsprogramma's uit te voeren die voortkomen uit Europese of nationale regelgeving. De uitvoering ervan is daarmee een wettelijke taak die bevestigd zal worden bij een laboratorium dat de juiste expertise en infrastructuur heeft voor de uitvoering van de monitoringsprogramma's.

Onder de oude regelgeving vond uitvoering van de monitoringsprogramma's voor specifieke ziekteverwekkers plaats op grond van overeenkomsten die waren gesloten na het doorlopen van een aanbestedingsprocedure. De reikwijdte van de overeenkomst bepaalt dan de mogelijkheden die de minister heeft om invloed uit te oefenen op de uitvoering van de programma's. In plaats daarvan worden in dit besluit deze activiteiten als wettelijke taak aangemerkt, waardoor de minister meer sturingsmogelijkheden heeft die passen bij de aard van de monitoringsprogramma's en meer recht doet aan de ministeriële verantwoordelijkheid voor de bewaking en bestrijding van aangewezen ziekten. Artikel 3.2 van het Besluit diergezondheid geeft de minister daarom de bevoegdheid om, indien nodig, algemene en bijzondere instructies te geven voor de uitvoering van de monitoringsprogramma's. Hierbij kan gedacht worden aan het instrueren welke specifieke testmethoden gebruikt moeten worden in een bepaald programma, maar ook aan het jaarlijks opstellen van een werkplan.

Royal GD, ook bekend als Gezondheidsdienst voor Dieren B.V. (GD), zal worden aangewezen voor het uitvoeren van aangewezen monitoringsprogramma's. GD beschikt over de juiste expertise en infrastructuur voor de taken en voert deze taken al jaren goed en betrouwbaar uit. Op basis van kennis, ervaring en historie is GD een essentieel onderdeel van de Nederlandse veterinaire infrastructuur. Het beleggen van dierziekte-monitoring als wettelijke taak bij de GD sluit aan bij de rol die GD de afgelopen jaren feitelijk innam bij de uitvoering van monitoringsprogramma's op grond van de oude regelgeving. GD wordt als gevolg van de aanwijzing op basis van artikel 3.1 een rechtspersoon met een wettelijke taak (RWT) voor het uitvoeren van aangewezen monitoringsprogramma's. Op basis van de bepalingen uit de Comptabiliteitswet 2016 die zien op RWT's zal het financiële toezicht op de uitvoering van de wettelijke taak door GD nader worden uitgewerkt. Hierbij gaat het onder andere om afspraken over de wijze van verantwoording en een accountantsprotocol dat specifiek voor dit doel wordt vormgegeven. Het financieel toezicht ziet alleen op die taken die GD uitvoert in het kader van de wettelijke taak en niet op andere commerciële activiteiten van GD.

Tot de wettelijke taak behoren alleen programma's waarvoor geldt dat de specifieke expertise en infrastructuur van GD nodig is voor een effectieve en efficiënte uitvoering ervan. Tevens is het, gezien het domein van expertise van GD, beperkt tot programma's in de Nederlandse veehouderij (waaronder de paardenhouderij) voor ziekten die op basis van de diergezondheidsverordening of

ationale diergezondheidswetgeving zijn aangewezen. Andere monitoringsprogramma's, zoals monitoring op het gebied van voedselveiligheid en andere werkzaamheden die GD uitvoert horen niet bij deze wettelijke taak. Het kan voorkomen dat voor een nieuwe dierziekte het nodig is snel een nieuw monitoringsprogramma uit te kunnen voeren. Om die reden is er voor gekozen om de monitoringsprogramma's die GD uitvoert in het kader van de wettelijke taak middels een aanwijzing nader te specificeren. In paragraaf 4.2.2 is voor de verschillende programma's aangegeven of ze onderdeel uitmaken van de wettelijke taak van GD.

3.4. Waardevaststelling bij dierziektebestrijding

3.4.1. Inleiding

In het kader van dierziektebestrijding kan de minister besluiten dat dieren moeten worden gedood of producten of voorwerpen onschadelijk gemaakt of vernietigd moeten worden (artikelen 5.4 en 5.5 van de wet).

De regels over tegemoetkoming in de schade voor geruimde dieren en vernietigde of onschadelijk gemaakte producten en voorwerpen volgden voorheen uit de artikelen 85 en verder van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (hierna: Gwwd) en het Besluit verlaging tegemoetkoming aangewezen dierziekten. Het deel van de Wet dieren dat per 21 april 2021 in werking treedt bevat vanaf dan de regelgeving voor schadevergoeding aan houders in geval van doden van dieren zijn. Onder de Wet dieren is het tevens mogelijk de tegemoetkoming in de schade te maximaliseren.

Een houder van dieren ontvangt een tegemoetkoming in de schade voor dieren die in het kader van dierziektebestrijding moeten worden gedood of voor producten of voorwerpen die onschadelijk worden gemaakt of worden vernietigd (artikel 9.6 van de wet). De belangrijkste reden om deze tegemoetkoming te verlenen is om van betrokkenen op voorhand alle medewerking te krijgen bij de bestrijding van een besmettelijke dierziekte. Voor het succesvol en vroegtijdig kunnen bestrijden van een besmettelijke dierziekte is het van groot belang dat een veehouder al bij een eerste vermoeden van besmetting daarvan aan de overheid melding maakt. Hoe eerder een besmettelijke dierziekte wordt geconstateerd, des te eerder kunnen verdachte of besmette dieren worden geruimd en des te beter kan een epidemie in de kiem worden gesmoord. Een houder die weet dat hij een tegemoetkoming krijgt voor geleden schade, zal eerder overgaan tot het melden van een vermoeden van een besmetting.²

3.4.2. Waarde van dieren, producten en voorwerpen

De tegemoetkoming in schade wordt zodanig vastgesteld dat recht wordt gedaan aan de waarde van de te doden dieren en te vernietigen producten en voorwerpen. Daartoe laat de minister de waarde van die dieren, producten en voorwerpen vaststellen op een bedrijf waar dieren van besmetting verdacht zijn verklaard. Uitgangspunt is dat dat gebeurt voordat de bestrijdingsmaatregelen worden uitgevoerd, tenzij dat om redenen van spoedeisendheid niet mogelijk is (artikel 9.8 van de Wet).

Op grond van artikel 5.4, vijfde lid, van de wet stelt de minister het precieze moment vast waarop de verdenking is ontstaan dat een dier lijdt aan een besmettelijke dierziekte. Men spreekt in dat verband ook wel over het verdacht verklaren van dieren of over een verdacht bedrijf. De minister stelt op dat moment ook het aantal dieren op het bedrijf vast, net als welke van die dieren ziek, verdacht, of dood zijn. Dat aantal wordt als uitgangspunt gebruikt om de hoogte van de tegemoetkoming vast te stellen (artikel 4.2, eerste lid, onderdeel a). Een verandering in de status van een dier (een verdacht dier wordt ziek of een ziek dier gaat dood) na het moment van verdacht verklaren is niet meer van invloed op de waardebepaling. Om waardevaststelling te structureren worden dieren, producten of voorwerpen waarvan het voor kan komen dat de waarde er van vastgesteld moet worden verdeeld in soorten en categorieën. Deze onderverdeling zal in een ministeriële regeling nader worden uitgewerkt aangezien de onderverdeling indien een actuele situatie daar aanleiding toe geeft snel aangepast moet kunnen worden (artikel 4.2, tweede lid).

Voor de waardevaststelling van dieren is de gezondheidsstatus van belang. Een ziek dier is al besmet met de besmettelijke dierziekte ten aanzien waarvan de bestrijdingsmaatregel wordt toegepast. Bij een verdacht dier bestaat de verdenking dat het dier een gevaar oplevert voor de verspreiding van de ziekte. Voor verdachte dieren en voor producten en voorwerpen regelt de wet de hoogte van de tegemoetkoming. Voor verdachte dieren gaat het om de waarde van de dieren in

² Kamerstukken II 2007/08, 31389, nr. 3, par. 8.3.

gezonde toestand in normale omstandigheden, voor producten de marktwaarde en voor voorwerpen de vervangingswaarde. Dit sluit aan bij de Europese staatssteunkaders, die voorschrijven dat een tegemoetkoming in dit kader berekend wordt op basis van de marktwaarde van dieren die zijn geslacht of geruimd of van met die dieren verband houdende producten.³ Voor zieke en dode dieren schrijft de wet voor dat de hoogte van de tegemoetkoming het bij algemene maatregel van bestuur te bepalen gedeelte van de waarde in gezonde toestand bedraagt (Artikel 9.8, eerste lid van de Wet).

Dit besluit regelt in artikel 4.1 in de eerste plaats wat het ijkpunt is voor de waardevaststelling. Bepalend is welke status een dier, product of voorwerp had op het moment dat de bestrijdingsmaatregel werd getroffen. Door te werken met dit objectieve referentiemoment wordt willekeur en ongelijke behandeling voorkomen. Sommige veehouders hebben baat bij een waardevaststelling vlakbij het moment van doden van de dieren, omdat dieren die voor fokkerij of vleesproductie gehouden worden over het algemeen met het verstrijken van de tijd meer waard worden. Andere veehouders zijn juist gebaat bij een waardevaststelling die ruimer voor het moment van doden ligt, omdat hun dieren juist minder waard worden. Het vaste ijkpunt zorgt voor een evenwicht tussen deze verschillende belangen.

Dit besluit werkt verder uit hoe de waarde van dieren, producten en voorwerpen wordt vastgesteld. Uitgangspunt is dat de tegemoetkoming zoveel mogelijk recht doet aan de waarde die het dier, product of voorwerp normaliter op dat moment zou hebben gehad. Voor verdachte dieren en producten komt dit neer op het bedrag dat de eigenaar onder normale omstandigheden voor dat dier of product had kunnen ontvangen op de markt (artikel 4.3, eerste lid). Daarbij wordt gekeken naar de conditie, de kwaliteit, het gewicht, het ras of type, de leeftijd of ouderdom. Tegelijkertijd is het niet in alle gevallen mogelijk om vast te stellen wat voor een dier of product op de markt voor opbrengst zou zijn gekregen, bijvoorbeeld omdat ze zich in een levens- of productiefase bevinden waarin ze normaliter niet verhandeld worden. Als dat het geval is, wordt de waarde vastgesteld, al naar gelang het gebruiksdoel, de aanwending, de leeftijd of ouderdom (artikel 4.3, tweede lid).

De waarde van een ziek dier is lager dan van een verdacht dier. De vergoedingswaarde voor zieke dieren wordt daarom op een lager bedrag vastgesteld, namelijk 50% van het bedrag dat de eigenaar zou hebben ontvangen als het om een verdacht dier ging. Voor een dier dat al is bezweken aan deze ziekte wordt niets vergoed (artikel 4.3, vierde en vijfde lid). Bij een zeer besmettelijke en dodelijke ziekte heeft een veehouder er derhalve belang bij om in een zo vroeg mogelijk stadium, wanneer nog weinig dieren ziek of dood zijn, melding te doen van ziekteverschijnselen bij dieren. Halvering van de vergoeding is beperkt tot dieren die zijn aangetast door de ziekte ter bestrijding waarvan de bestrijdingsmaatregel wordt toegepast. Een dier dat is aangetast door een andere ziekte wordt bij de waardebepaling alleen aangemerkt als verdacht en dus volledig vergoed.

Voor voorwerpen vindt de waardevaststelling plaats op basis van de vervangingswaarde (artikel 4.3, derde lid). Die waarde komt neer op het bedrag dat nodig is om in de plaats van het onschadelijk gemaakte voorwerp een ander voorwerp te verkrijgen of te vervaardigen dat voor de bedrijfsuitoefening een in economisch opzicht gelijke betekenis heeft. De waardevaststelling van producten vindt plaats aan de hand van de marktwaarde (artikel 4.3, eerste lid).

3.4.3. Werkwijze bij waardevaststelling

Om de waardevaststelling te vereenvoudigen en zoveel mogelijk te uniformeren, worden waardetabellen opgesteld door Wageningen Economic Research (WEcR) in het kader van hun wettelijke onderzoekstaak. De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, taxateurs en de betreffende sector worden door WEcR geconsulteerd. Het doel van het gebruik van waardetabellen is te komen tot een eenduidig systeem, waarbij op een gelijke en consistente wijze de marktwaarde van dieren wordt vastgesteld door deskundigen op basis waarvan de Minister de uiteindelijke tegemoetkoming vaststelt (artikel 9.8, vijfde lid, van de wet). Waardetabellen bevatten verschillende kengetallen en uitgangspunten voor leeftijd, gewicht, bedrijfsspecifieke aspecten etc. om te komen tot de waardebepaling van dieren. Uit deze tabellen volgt welke prijzen de deskundige dient te hanteren. De waardetabellen worden jaarlijks geactualiseerd met actuele

³ Artikel 26, negende lid, Verordening (EU) r. 702/2014 van de Commissie van 25 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie met de interne markt verenigbaar worden verklaard (PbEU 2014, L 193).

marktcijfers. Voor de meest gangbare categorieën pluimvee gebeurt dit zelfs ieder kwartaal. Actualisatie vindt ook plaats op het moment dat er een crisis uitbreekt.

Deze praktische werkwijze is anders dan is voorgeschreven in het Besluit waardevaststelling bij dierziektebestrijding uit 2007. Dit besluit, dat het Besluit verlaging tegemoetkoming aangewezen dierziekten zou vervangen, is nooit in werking is getreden. Een reden daarvoor is onder meer dat het vervangende besluit voorschreef dat waardetabellen worden vastgesteld voor niet-verhandelbare dieren in plaats van dieren die wel verhandeld kunnen worden. Dat is niet werkbaar gebleken, omdat juist voor niet-verhandelbare dieren de gegevens ontbreken die nodig zijn om een waardetabel op te stellen.

Het is niet mogelijk om voor elke diersoort of diercategorie waardetabellen op te stellen, omdat er niet altijd voldoende gegevens beschikbaar zijn om goede uitgangspunten te bepalen. In die situaties zal de deskundige zelf de marktwaarde moeten vaststellen en motiveren. Daarnaast kan het zo zijn dat factoren, zoals de mate van specialisatie, genetische eigenschappen, uitzonderlijke conditie of bijzondere productiemethoden de waardebeoordeling beïnvloeden. In die gevallen zijn de waardetabellen niet toereikend en stelt de deskundige ook dan de waarde vast op basis van diens deskundig oordeel. Voor producten en voorwerpen zijn ook geen waardetabellen voorhanden. Ook in die gevallen zal de deskundige de waarde op basis van diens deskundig oordeel moeten vaststellen. Voor de marktwaarde van producten zijn veelal facturen bepalend. Voor het bepalen van de vervangingswaarde zal worden gekeken naar soort, kwaliteit, hoeveelheid, staat en ouderdom van gelijkwaardige zaken.

Bij bijzondere diersoorten, zoals paarden, honden en postduiven, een aantal bijzondere vogels en dierentuindieren is het mogelijk dat de waardevaststelling tot een exceptioneel hoge tegemoetkoming zou leiden. Daarom is besloten tot het opnemen van een maximum van de vergoeding met één maximumbedrag per dier voor alle diersoorten. Eenzelfde maximumbedrag voor alle diersoorten is beter uitvoerbaar dan een maximumbedrag per diersoort, omdat er ook diersoorten zijn waar nu geen waarden van bekend zijn en het ook tot onnodige detailregulering leidt. Met het vaststellen van een maximumbedrag per dier wordt een onredelijke belasting van het diergezondheidsfonds en de financiële reserves van de overheid voorkómen. Bovendien geeft een maximumbedrag per dier helderheid en rechtszekerheid aan houders. Op het moment dat de marktwaarde van het dier lager is dan het maximum bedrag per dier wordt de marktwaarde als bedrag gehanteerd. Het maximumbedrag per dier is gebaseerd op een inventarisatie⁴ van Wageningen Economic Research, waarbij het kostbaarste dier, te weten het paard, als uitgangspunt is genomen. Aangezien uit die inventarisatie blijkt dat de meeste paarden hobby- en recreatiepaarden zijn met een waarde tussen de € 2.500,- en € 10.000,- is besloten het maximum op € 10.000,- vast te leggen (artikel 4.4).

In alle gevallen moet de deskundige het advies over de waardevaststelling motiveren. De minister stelt een formulier vast, waarop de deskundige het onderwerp van het advies, de relevante gegevens, de waarde en de motivering daarvan noteert (artikel 9.8, zevende lid, van de wet). De houder krijgt een afschrift van dat formulier (artikel 4.2, derde lid).

Het kan voorkomen dat een houder van dieren het niet eens is met het advies van de deskundige. Artikel 4.5 van het besluit voorziet erin dat de houder in dat geval een herwaardering kan aanvragen. Het is van belang snel inzicht te hebben in hoeveel gevallen er sprake is van een houder die het niet eens is met het advies van de deskundige. Dit om het proces van herwaardering efficiënt te kunnen organiseren zodat de houder en de overheid snel duidelijkheid hebben over de uitkomst van de herwaardering. En de houder dus ook snel de tegemoetkoming in de schade kan ontvangen. Daarom is gekozen voor een termijn van één week na dagtekening van het advies van waarbinnen de aanvraag voor herwaardering gedaan dient te worden.

Die aanvraag moet worden gemotiveerd en uit de motivering moet blijken dat er aanleiding kan zijn dat er tot ander advies over de waarde gekomen kan worden. Daarmee wordt bedoeld dat de motivering betrekking moet hebben op de getaxeerde waarde van de dieren, producten of voorwerpen ten aanzien waarvan een bestrijdingsmaatregel is opgelegd. Een aanvraag van een herwaardering om bijvoorbeeld exportkosten of leegstandskosten vergoed te krijgen, wordt niet gehonoreerd. In geval van herwaardering vullen de drie deskundigen alle drie een taxatieformulier in, waarvan afschriften aan de houder worden verstrekt. Het kan zijn dat de deskundigen het eens

⁴ Marktwaarde van dieren bij dierziektebestrijding, Wageningen Economic Research, Nota 2020-038, Projectcode 2282300428, te downloaden op: <https://www.wur.nl/economic-research>

zijn over de taxatie en dat ervoor wordt gekozen om gezamenlijk een formulier in te vullen. In dat geval is er in feite maar één formulier dat door hen kan worden verstrekt aan de houder.

De herwaarderingsprocedure is vereenvoudigd ten opzichte van de procedure die gold op grond van het Besluit verlaging tegemoetkoming aangewezen dierziekten. Die procedure was tijdrovend, onder meer omdat de deskundigen door de kantonrechter benoemd moesten worden. De procedure is nu zo ingericht dat de minister drie deskundigen aanwijst die de herwaardering verrichten: de oorspronkelijke deskundige en twee andere deskundigen. De drie deskundigen proberen gezamenlijk overeenstemming te bereiken over de te adviseren waarde. Als dat niet lukt, dan wordt het gemiddelde bedrag van de drie voorgestelde waarderingen als advies over de waarde vastgesteld (artikel 4.5, vijfde lid). Bij herwaardering vult ieder van de deskundigen een taxatieformulier in.

3.4.4. Vakbekwaamheid deskundigen

De vakbekwaamheid van de deskundigen wordt nader uitwerkt in artikel 4.6 van dit besluit. Deze regels zien op algemene kennis op het gebied van waardevaststelling en praktijkvaardigheden. Op dit moment bestaan er geen specifieke opleidingen tot deskundige van dieren, producten en voorwerpen. Het is ook niet de verwachting dat dit in de nabije toekomst anders wordt. Dit besluit bevat daarom, anders dan het Besluit waardevaststelling bij dierziektebestrijding, niet langer regels over opleidingen voor deskundigen. De deskundigen worden na het doorlopen van een aanbestedingsprocedure door de minister aangewezen.

De theoretische en praktische kennis die nodig zijn voor de waardevaststelling verschillen per diersoort en zullen dus ook per diersoort moeten worden aangetoond. Ook ingeval een deskundige meerdere diersoorten kan taxeren. De onderwerpen waarop de theoretische kennis betrekking heeft, zijn kennis van de markt om de marktprijs van individuele dieren en producten te kunnen bepalen, en vaardigheden die meer specifiek samenhangen met de uitvoering van de waardevaststelling van dieren en producten. Zo zal de deskundige onder meer moeten beschikken over kennis van diverse productietekens, rassen en hun eigenschappen. De deskundige moet een goed overzicht hebben van de bedrijfsvoering, bedrijfskolommen (schematische weergave van de productieketen) en productiekenngetallen van houderijen (bijvoorbeeld het aantal (levende) dieren, sterftepercentage, of (aflever)gewicht). Om de relevante boekhouding, marktnoteringen en de in dit besluit genoemde waardetabellen te kunnen interpreteren, wordt kennis van administratieve processen en bescheiden verwacht. Ook moet de deskundige kennis hebben van administratieve processen, om relevante boekhoudingen, marktnoteringen en waardetabellen kunnen lezen en interpreteren. Praktische vaardigheden bestaan in aantoonbare werkervaring in het bepalen van leeftijd, lichamelijke conditie, gewicht en de beoordeling van het exterieur van dieren. Verder moet de deskundige ervaring hebben met het vaststellen van de waarde van dieren, producten en voorwerpen, ook als het om een bijzonder geval gaat. Tot slot dient de deskundige de Nederlandse taal goed te beheersen. Dat is nodig, omdat de situaties waarin deskundigen hun werk doen op bedrijven vaak in meer dan één opzicht moeilijk zijn voor de betrokken eigenaren. Een goede communicatie tussen deskundige en eigenaren is dan vereist. Daarbij komt dat de te bestuderen marktnoteringen, waardetabellen en boekhoudingen in de Nederlandse taal zijn gesteld. Voor een goed en duidelijk gemotiveerd taxatierapport is het tevens van belang dat de deskundige de Nederlandse taal goed beheerst.

Ten slotte is het met het oog op een objectief advies over de waardevaststelling van belang dat de deskundige de opdracht onpartijdig en naar beste weten uitvoert. Dat betekent in ieder geval dat de deskundige op geen enkele wijze een belang mag hebben bij het bedrijf waar de waardevaststelling betrekking op heeft. Dat geldt niet alleen voor de deskundige zelf. Ook als familieleden of vrienden van de deskundige een belang hebben bij het bedrijf, is het twijfelachtig of de deskundige onpartijdig over de waardevaststelling kan adviseren. Daarom zullen de deskundigen in dergelijk geval de advisering over de waardevaststelling aan een ander moeten overlaten.

Hoofdstuk 4 Wijzigingen Besluit houders van dieren, Besluit dierlijke producten, Besluit diergeneesmiddelen en Besluit handhaving en overige zaken Wet dieren

Naast de introductie van bepalingen over diergezondheid die in het nieuwe Besluit diergezondheid zelf zijn opgenomen bevat het Besluit diergezondheid ook bepalingen die strekken tot wijziging van het Besluit dierlijke producten, Besluit handhaving en overige zaken Wet dieren en Besluit houders van dieren om nationale aanvullende regels voor diergezondheid te stellen. De onderwerpen waarvoor nationale regels gesteld zijn worden in de volgende paragrafen toegelicht. In paragraaf 4.1 worden de regels die gaan over preventie van dierziekten nader toegelicht, in paragraaf 4.2 de

regels over onderzoek naar de gezondheid van dieren, in paragraaf 4.3 de regels voor randvoorwaarden voor een effectieve preventie en bestrijding van dierziekte en tot slot wordt in paragraaf 4.4 ingegaan op enkele overige onderwerpen.

4.1. Preventie

Het grootste risico voor verspreiding van een ziekte vormen dieren die besmet zijn, maar die nog geen verschijnselen vertonen en nog in de incubatietijd zitten. Het verplaatsen van levende dieren is daarom relatief het grootste risico voor verspreiding van dierziekten. Daarom zijn de meeste regels voor preventie van dierziekten gericht op het verplaatsen van dieren. De diergezondheidsverordening stelt eisen aan verplaatsingen van dieren tussen lidstaten waarmee het risico op verspreiding via de handel in dieren binnen de Unie wordt beperkt. De voorwaarden waar dieren aan moeten voldoen voordat ze naar een andere lidstaat verplaatst mogen worden zijn per diersoort uitgewerkt in de gedelegeerde verordening wat betreft de diergezondheidsvoorschriften voor verplaatsingen binnen de Unie van landdieren en broedeieren (EU 2020/688). De verordening stelt echter geen eisen aan verplaatsingen van dieren binnen lidstaten terwijl die verplaatsingen net als verplaatsingen tussen lidstaten een risico voor verspreiding van dierziekten kunnen vormen.

De diergezondheidsverordening biedt lidstaten de mogelijkheid om aanvullende maatregelen voor te schrijven betreffende het verkeer van landdieren en levende producten op hun eigen grondgebied (art. 170). Daarvoor gelden de volgende voorwaarden: de maatregelen moeten noodzakelijk en evenredig zijn en lidstaten moeten de bepalingen van de verordening in acht nemen. Bovendien mogen de maatregelen geen belemmering vormen voor verplaatsingen van dieren en producten tussen lidstaten. Het begrip 'verplaatsingen' ziet op de fysieke verplaatsing tussen lidstaten. Dit betekent dat nationale maatregelen aan de maatstaf van de Europese regels en jurisprudentie over het vrij verkeer van goederen moeten voldoen, waarbij een maatregel die de verplaatsing als zodanig belemmert in elk geval niet is toegestaan. Dat houdt in dat aan intracommunautaire verplaatsingen ook niet geen andere voorwaarden dan die de diergezondheidsverordening reeds stelt, mogen worden verbonden.

De aanvullende nationale eisen ten aanzien van verplaatsingen van landdieren zien op het bijeenbrengen van bepaalde diersoorten (paragraaf 4.1.1), het verplaatsen van varkens in Nederland (paragraaf 4.1.2), tentoonstellingen en keuringen (paragraaf 4.1.3). De vervoermiddelen waar dieren mee verplaatst worden kunnen zelf ook een risico vormen voor verspreiding van dierziekten door indirecte verspreiding van ziekten. Aanvullend op de verordening worden daarom nationaal regels gesteld ten aanzien van vervoermiddelen, deze worden in paragraaf 4.1.4 nader toegelicht.

Het binnen Nederland brengen van dieren en dierlijke producten uit derde landen kan ook een risico vormen voor verspreiding van dierziekten. Dat geldt ook voor het buiten Nederland brengen naar een derde land. De diergezondheidsverordening stelt daarom ook regels voor deze verplaatsingen, de lidstaten kunnen ook aanvullende regels stellen (artikelen 234 en 243). In paragraaf 4.1.5 worden deze aanvullende regels toegelicht. Met de handel in levende dierlijke producten zoals sperma, eicellen en embryo's kunnen ziekten ook verspreid worden, daarom stelt de diergezondheidsverordening eisen aan het handelen in deze producten binnen de Unie. Net als met de verplaatsing van dieren geldt dat de diergezondheidsverordening geen eisen stelt aan de handel binnen lidstaten en dat lidstaten wel aanvullende eisen mogen stellen voor de nationale handel in levende producten van dieren, hier wordt in paragraaf 4.1.6. op in gegaan. In paragraaf 4.1.7 wordt toelichting gegeven op de inzet van vaccinatie als mogelijkheid om de besmetting met en verspreiding van dierziekten te voorkomen. En tot slot wordt in paragraaf 4.1.8. toegelicht welke aanvullende eisen er gesteld worden aan niet beroepsmatige houders van dieren.

4.1.1. Bijeenbrengen van dieren

Het bijeenbrengen van dieren van verschillende locaties waarbij er direct of indirect contact tussen de dieren mogelijk is brengt risico's van verspreiding van dierziekten met zich. Volledig verbieden van handelingen waarbij dieren bijeengebracht worden zou echter aanzienlijke gevolgen met zich brengen voor de economie en ook maatschappelijk omdat bijvoorbeeld tentoonstellingen met dieren niet meer mogelijk zouden zijn. Om de risico's die samenhangen met het bijeenbrengen van dieren te beperken zijn in de diergezondheidsverordening regels opgenomen voor activiteiten waarbij dieren samengebracht worden.

Het uitgangspunt van de diergezondheidsverordening is dat landdieren die van de ene lidstaat naar een andere lidstaat worden verplaatst rechtstreeks naar hun plaats van bestemming worden verzonden, tenzij de dieren met het oog op het dierenwelzijn moeten stoppen op een rustplaats

(Art. 126, tweede lid). Hiermee wordt het aantal contacten tussen dieren verminderd. Een ander belangrijk uitgangspunt is dat de gedelegeerde verordening wat betreft de diergezondheidsvoorschriften voor verplaatsingen binnen de Unie van landdieren en broedeieren (EU 2020/688) voor een aantal diersoorten en categorieën een minimale verblijfsduur heeft bepaald. Deze verblijfsduur is de minimumtijd die een dier op een inrichting aanwezig moet zijn voordat het (weer) naar een andere lidstaat verplaatst mag worden. Indien een dier toch besmet zou zijn met een ziekte maar nog geen symptomen heeft is de kans dat deze besmetting ontdekt wordt tijdens de verblijfsperiode groot. Doordat het dier tijdens de verblijfsperiode niet naar een andere lidstaat verzonden mag worden, wordt voorkomen dat de ziekte ongemerkt verspreid zou kunnen worden.

Voor evenhoevigen en pluimvee die binnen de Unie verplaatst worden heeft de diergezondheidsverordening een uitzondering gemaakt op de hoofdregel dat dieren rechtstreeks verzonden moeten worden naar de plaats van bestemming (artikel 133). Deze diersoorten mogen ook verzameld worden voordat ze op de plaats van bestemming aankomen. Verzamelen is het uit meer dan één inrichting en gedurende kortere tijd dan de voor de betrokken diersoort vereiste verblijfsduur samenbrengen. Hierbij geldt dat dergelijke verzamelen maximaal drie keer mogen plaatsvinden voordat de dieren op de plaats van bestemming komen en dat een verzameling moet plaatsvinden op een daartoe erkende inrichting (een verzamelcentrum). Lidstaten mogen toestaan dat de eerste verzameling, namelijk het ophalen van de dieren op de inrichting van oorsprong, op het vervoermiddel mag plaatsvinden. Daarbij mogen dieren het vervoermiddel niet meer verlaten en alleen nog naar de inrichting van bestemming of een verzamelcentrum gebracht worden. Het verzamelen van dieren op een transportmiddel en het lossen vanaf een transportmiddel mag in een rit niet door elkaar heen lopen aangezien er dan geen sprake meer is van rechtstreeks vervoer. Het verzamelen van dieren op het vervoermiddel moet afgerond zijn voordat er dieren afgeladen mogen worden.

Aan het verzamelen zijn in de diergezondheidsverordening en daarop gebaseerde gedelegeerde handelingen eisen opgenomen om de risico's van het verzamelen te beperken. Verzamelcentra moeten aan eisen voor inrichting, uitrusting en personeel voldoen, onder andere eisen die borgen dat de inrichtingen goed gereinigd en ontsmet kunnen worden (artikel 5 en 6 van gedelegeerde verordening 2019/2035). De verblijven waar de dieren staan moeten tenminste elke 14 dagen leeg zijn en gereinigd en ontsmet worden. Alleen dieren met dezelfde gezondheidsstatus mogen verzameld worden en als dat niet het geval geldt voor alle verzamelde dieren vervolgens de status van de tot de verzameling behorende dieren met de laagste status. Een dier moet, indien het via verzamelingen wordt vervoerd naar een andere lidstaat, binnen 20 dagen van de inrichting van oorsprong op de inrichting van bestemming zijn. En de periode tussen het vertrek uit de inrichting van oorsprong en het vertrek uit het verzamelcentrum in de lidstaat van oorsprong mag maximaal 14 dagen zijn (artikelen 43 en 45 van gedelegeerde verordening 2020/688)

Gedelegeerde verordening 2020/688 heeft specifieke eisen voor het geval hoefdieren, met uitzondering van paarden, op een inrichting bijeengebracht worden met hoefdieren die uit een derde land zijn geïmporteerd. De reeds op het bedrijf aanwezige dieren mogen alleen naar een andere lidstaat verzonden worden als ze gescheiden worden gehouden van de dieren die uit het derde land zijn binnengebracht. De reeds aanwezige dieren mogen daarbij geen direct en indirect contact hebben met de dieren uit het derde land. Indien de dieren wel direct of indirect contact hebben mogen ze gedurende een periode van 30 dagen na binnenbrengen van de dieren uit het derde land niet naar een andere lidstaat worden verplaatst. Het doel van deze bepaling is hetzelfde als de hierboven toegelichte verblijfsduur.

De aanvullende nationale regels gelden alleen voor die diersoorten die door de omvang van het aantal dieren, de structuur van de sector, de gebruikelijke vervoersbewegingen en de gevoeligheid voor bepaalde ziekten zoals mond-en-klauwzeer en vogelgriep, relevant zijn. De Europese regels die de risico's van het bijeenbrengen van dieren beperken zien alleen op het verplaatsen van dieren naar andere lidstaten. Terwijl het bijeenbrengen van dieren in Nederland, die niet naar een andere lidstaat worden verplaatst ook risico's met zich meebrengt. Daarom is het noodzakelijk ook voor verplaatsingen van bepaalde diersoorten binnen Nederland regels te stellen die de risico's van het bijeenbrengen van die dieren zo veel mogelijk beperken.

Voor evenhoevigen (runderen, schapen, geiten en varkens) en pluimvee is daarom de bepaling uit de diergezondheidsverordening dat verplaatsingen van dieren rechtstreeks moeten plaatsvinden, van overeenkomstige toepassing verklaard op verplaatsingen van die dieren binnen Nederland (artikel 1.43 van het Besluit houders van dieren). Voor het verzamelen van dieren binnen Nederland zijn net als in de Europese verordening eisen gesteld die het risico van het verzamelen

beperken. Net als in de Europese regels is dit alleen toegestaan op daartoe erkende verzamelcentra. Er is voor gekozen om precies dezelfde eisen te stellen aan verzamelcentra die verzamelen voor de Nederlandse markt als aan verzamelcentra die verzamelen voor verplaatsingen van dieren naar andere lidstaten (artikel 1.41 Besluit houders van dieren). De reden is dat in de praktijk dit onderscheid niet te maken is. Op verzamelcentra worden namelijk tegelijkertijd dieren verzameld waarvan een deel Nederland als bestemming heeft en een ander deel naar andere lidstaten wordt vervoerd.

Vanwege de onderscheidende kenmerken van de sectoren en de daarbij horende risico's zijn per sector specifieke regels voor het verzamelen nodig, die onderling verschillend kunnen zijn, zoals ten aanzien van het aantal keer dat verzameld kan worden, de bestemming die na een verzameling mogelijk is en de periode waarbinnen een verzameling plaats kan vinden. Dit kan zelfs verschillend zijn per categorie binnen een diersoort aangezien slachtdieren minder risico vormen dan fok- en gebruiksdieren. De specifieke regels ten aanzien van het verzamelen binnen Nederland zullen technisch en gedetailleerd van aard zijn. Ook kunnen ontwikkelingen in een sector of met betrekking tot een dierziekte aanleiding zijn tot aanpassingen van deze regels, daarom is in het Besluit houders van dieren een grondslag opgenomen om bij ministeriële regeling de regels voor het verzamelen voor de Nederlandse markt nader uit te werken (artikel 1.42 van het Besluit houders van dieren). Tevens is geregeld dat de exploitant van een verzamelcentrum bij de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) melding moet doen van de aanvang van de verzameling en het einde van de periode waarin dieren op een verzamelcentrum worden gehouden (artikel 1.36). Deze melding moet uiterlijk om 8:00 uur op de werkdag voor aanvang van die periode gedaan zijn. De reden voor deze verplichting is dat het gezien de risico's van het verzamelen van belang is dat de NVWA toezicht kan houden op het verzamelen en dus moet weten waar en wanneer er verzameld wordt.

Zoals hierboven aangegeven mogen lidstaten op grond van de diergezondheidsverordening bepalen of het is toegestaan om de eerste verzameling te laten plaatsvinden op een vervoermiddel. Het uitgangspunt is dat dit alleen toegestaan is voor die diersoorten waarbij het verzamelen van dieren op het vervoermiddel nodig is voor het normaal functioneren van de betreffende sector en het onder de oude regelgeving ook toegestaan was. Het verzamelen op het vervoermiddel is in Nederland daarom toegestaan voor hoefdieren. Voor varkens geldt dat het met name voor varkens die bestemd zijn voor de slacht van toegevoegde waarde is deze te mogen verzamelen op het vervoermiddel. Om die reden is het verzamelen van varkens op een vervoermiddel beperkt tot varkens die bestemd zijn voor de slacht (artikel 1.34 van het Besluit houders van dieren). Het verzamelen van pluimvee op een vervoermiddel is niet noodzakelijk voor het normaal functioneren van die sector en is daarom niet toestaan.

Indien het verzamelen met een vervoermiddel wordt uitgevoerd dat uit een voorwagen en een achterwagen bestaat gelden er aanvullende voorwaarden (artikel 1.35 van het Besluit houders van dieren). Het overladen van dieren van de voor op de achterwagen is daarbij onder voorwaarden toegestaan. Om de risico's voor verspreiding van ziekten via het vervoermiddel te beperken is het overladen beperkt tot 1 keer en moet de voorwagen gereinigd en ontsmet worden alvorens deze weer dieren mag gaan verzamelen. De voorwagen moet volledig overgeladen worden op de achterwagen zodat het reinigen en ontsmetten goed mogelijk is. De plek waar het overladen en het reinigen en ontsmetten moeten gebeuren is een erkende reinigings- en ontsmettingsplaats, een reinigings- en ontsmettingsplaats van een houder van evenhoevigen of een plaats waar wordt voldaan aan de voorschriften zoals die gelden voor een reinigings- en ontsmettingsplaats van een houder van evenhoevigen. Bij het verzamelen van slachtrunderen is het gelet op de wijze waarop het vervoer voor de slacht in de betrokken sector is georganiseerd, wenselijk dat er in plaats van één keer twee keer overgeladen kan worden. Dit brengt geen significant extra risico met zich en daarom is dit toegestaan op grond van dit besluit, onder dezelfde voorwaarden. Als uitzondering geldt dat een stier ouder dan 12 maanden op de voorwagen mag blijven staan. Het overladen van een volwassen stier kan namelijk tot gevaarlijke situaties leiden.

De verblijfsduur voor dieren op de plaats van bestemming in de Europese regels geldt alleen ten aanzien van dieren die tussen lidstaten verplaatst worden. Ook voor verplaatsingen binnen Nederland kan het stellen van een minimale verblijfsperiode een belangrijke maatregel zijn om het risico op verspreiding van dierziekten te beperken. Dit kan beperkt blijven tot diersoorten waarbij het door de kenmerken van de sector een kans is dat dieren anders in korte tijd naar verschillende locaties verplaatst zou worden. Ook ontmoedigt een verblijfsduur dat houders gaan handelen in dieren vanaf hun bedrijf. Dit zou onwenselijk zijn omdat er dan onnodige contacten tussen dieren zullen ontstaan op locaties die niet aan dezelfde eisen als een verzamelcentrum voldoen. Waar handel nodig is moet dit conform de regels voor het verzamelen van dieren verlopen. De minimale

verblijfsduur is afgestemd op de diersoort, het type houderij, de dierziektesituatie en kan daarmee verschillend zijn. Aangezien het gedetailleerde technische regels betreft die afhankelijk van de situatie aangepast moeten kunnen worden is in het Besluit houders van dieren een grondslag opgenomen om bij ministeriële regeling de regels voor de verblijfsduur na het bijeenbrengen van evenhoevigen nader uit te werken (artikel 1.40 van het Besluit houders van dieren).

Hierboven is toegelicht dat in de Europese regels is opgenomen dat reeds aanwezige hoefdieren gedurende een periode van 30 dagen na import van hoefdieren uit een derde land alleen naar een andere lidstaat verplaatst mogen worden als er geen direct en indirect contact tussen die dieren en de hoefdieren uit het derde land mogelijk is. De beperking van het risico door deze maatregel is net zo relevant voor verplaatsingen van dieren van dergelijke inrichtingen naar een inrichting in Nederland. Daarom wordt met artikel 1.40 van het Besluit houders van dieren voorzien in een basis om bij ministeriële regeling regels te kunnen stellen voor verplaatsingen binnen Nederland. Op basis van die regeling zal nader uitgewerkt worden dat evenhoevigen die op een bedrijf aanwezig zijn, waar evenhoevigen uit derde landen zijn binnengebracht, 30 dagen op het bedrijf moeten blijven tenzij er geen direct of indirect contact is of kan zijn met de dieren uit het derde land. Voor pluimvee is een dergelijke bepaling in de nationale regelgeving niet nodig omdat voor pluimvee op basis van de diergezondheidsverordening al geldt dat pluimvee afkomstig uit een derde land apart gehouden moet worden van koppels die al op de locatie aanwezig zijn en 6 weken op de locatie moet blijven (artikel 50 van gedelegeerde verordening (EU) 2020/692). Indien het geïmporteerde koppel wordt samengevoegd met een reeds aanwezig koppel dan moet alle pluimvee de periode van 6 weken op de locatie blijven.

4.1.2. Verplaatsen van varkens in Nederland

De varkenshouderij in Nederland onderscheidt zich van die van andere lidstaten door een zeer geconcentreerde dichtheid aan varkenshouderijen en een verregaande mate van specialisering per bedrijf. Een varken brengt de verschillende fasen in zijn leven op verschillende bedrijven door. Er zijn daarvoor veel verplaatsingen van varkens tussen bedrijven. Vrijwel ieder varkensbedrijf in Nederland vertegenwoordigt een aparte schakel in de keten van pasgeboren big tot vleesvarken of zeug. Zo zijn er gespecialiseerde bedrijven die zich focussen op het houden van volwassen zeugen en het produceren van biggen (vermeerderingsbedrijven). Andere bedrijven in de volgende schakel zorgen voor de fase nadat de biggen zijn gespeend tot het moment dat deze een jong vleesvarken is. Vervolgens zijn er gespecialiseerde bedrijven die zorgen voor het volgroeien van de vleesvarkens totdat zij hun slachtgewicht hebben bereikt.

Na de varkenspestuitbraak in 1997 is er regelgeving tot stand gebracht die de contactstructuur tussen varkensbedrijven in Nederland beperkt, met het doel om grootschalige, oncontroleerbare uitbraken van dierziekten te voorkomen. Deze regels hebben effect op de periode tussen het moment dat er een ziekte is geïntroduceerd en het moment dat die ziekte wordt opgemerkt. Als de verplaatsing van dieren beperkt is, geldt dat ook voor de snelheid waarmee de ziekte zich verspreidt. De Nederlandse varkenshouderij is door de regels in een piramidevorm georganiseerd. Bovenaan de piramide staan de fokkerijbedrijven, in het midden vermeerderingsbedrijven en aan de basis bedrijven met vleesvarkens. Doordat bedrijven in de top van de piramide aan strengere hygiëne- en monitoringvoorschriften voldoen is het verantwoord dat deze bedrijven meer contacten met andere bedrijven hebben dan de bedrijven onderaan in de piramide. Het uitgangspunt van deze regels is dat varkens in principe slechts één keer in hun leven verplaatst worden. Dat is evenwel niet altijd werkbaar. Uit bedrijfseconomische overwegingen zijn daarom enkele uitzonderingen op dat uitgangspunt toegestaan.

De preventieve regels in de diergezondheidsverordening beperken het risico op introductie van besmettelijke ziekten voor varkens, met name door de regels voor verplaatsing van varkens binnen de unie. Het risico op introductie van een dierziekte is echter niet volledig uit te sluiten. Het is daarom nog steeds noodzakelijk om de contacten tussen varkensbedrijven in Nederland te beperken en verspreiding van een eventuele besmetting in de fase waarin deze nog niet is ontdekt zoveel mogelijk verder te beperken ten opzichte van de regels over de verplaatsingen binnen de Europese Unie. Daarom zijn de regels voor de contactstructuur tussen varkensbedrijven in Nederland opgenomen in het Besluit houders van dieren.

Varkensbedrijven zijn onderverdeeld in 7 categorieën: zogeheten A-, B-, C-, D-, E-, F- of RE-bedrijven (artikel 2.27a Besluit houders van dieren). De top van de piramide, de fokkerij, bestaat uit A-, C- en E-bedrijven. Het A-bedrijf is het fokkerijbedrijf (topfok). Het E-bedrijf is het zogenaamde speenbiggenbedrijf, waar gespeende biggen van het fokkerijbedrijf worden opgefokt. Het C-bedrijf fokt in de regel biggen op van het A- of E-bedrijf tot geslachtsrijpe zeugen. A-, C- en

E-bedrijven moeten voldoen aan hygiëne- en monitoringsvoorschriften. Het midden van de piramide, de vermeerdering, bestaat uit B- en F-bedrijven. Het B-bedrijf, het vermeerderingsbedrijf, ontvangt in de regel geslachtsrijpe zeugen van het C-bedrijf en houdt zeugen waarmee biggen worden geproduceerd. Deze biggen gaan naar een D- of F-bedrijf. Het F-bedrijf is analoog aan het E-bedrijf een speenbiggenbedrijf. De basis van de piramide, de vleesproductie, bestaat uit D-bedrijven. Het D-bedrijf is in de regel een vleesvarkensbedrijf dat biggen opfokt tot de slachtrijpe leeftijd. Het D-bedrijf kan ook een zogenaamd gesloten bedrijf zijn. In dat geval heeft het bedrijf eigen zeugen die biggen produceren en die het bedrijf zelf opfokt tot de slachtrijpe leeftijd. De zeer kleine of hobbybedrijven, met maximaal 4 varkens en eventueel hun biggen, vormen een bijzondere categorie: de RE-bedrijven. De minister registreert een varkenshouder op aanvraag als A-, B-, C-, E-, F- of RE-bedrijf. Bedrijven die niet als één van die bedrijven zijn aangewezen, worden aangewezen als D-bedrijf (artikel 2.27b. van het Besluit houders van dieren). Zij hoeven daarvoor geen aanvraag in te dienen. Indien een bedrijf niet langer voldoet aan de voorwaarden kan de status worden geschorst of worden ingetrokken (artikel 2.27f. van het Besluit houders van dieren). Het gevolg daarvan is dat een bedrijf wordt aangemerkt als D-bedrijf en het alleen varkens mag afvoeren naar een slachthuis.

Behalve de eisen die verbonden zijn aan de aanwijzing, zoals hierboven beschreven, gelden er regels over aan- en afvoer van varkens op de aangewezen bedrijven. De regels over varkensleveringen zien niet op de aan- en afvoer van varkens van en naar bedrijven buiten Nederland aangezien de diergezondheidsverordening dat niet toestaat. Dit is in lijn met de oude regelgeving. Houders hebben altijd de mogelijkheid dieren uit andere lidstaten naar hun bedrijf te brengen of dieren vanuit hun bedrijf naar andere lidstaten te verplaatsen. Een relatief klein gedeelte van de bedrijven brengt dieren vanuit andere lidstaten naar een bedrijf in Nederland. Het aantal bedrijven dat dieren naar andere lidstaten verplaatst is groter en dit wordt ook met enige regelmaat gedaan. De Europese diergezondheidsvoorschriften met betrekking tot verplaatsen van varkens tussen lidstaten borgen de gezondheidsstatus van de aan- en afgevoerde dieren. Daarnaast waarborgt het Nederlandse systeem dat de aangevoerde varkens, zodra zij in Nederland zijn, niet vaker dan nodig worden vervoerd. De fokkerijbedrijven bovenin de piramide hebben in de regel veel verschillende afvoercontacten en zo min mogelijk aanvoercontacten. Eventuele dierziekten kunnen gezien de piramidestructuur via deze bedrijven namelijk verspreiden naar de hele varkenshouderij. Daarom moeten deze bedrijven aan aanvullende hygiëne- en monitoringsvoorschriften voldoen. Aan de basis van de piramide heeft een bedrijf met vleesvarkens maar één afvoercontact nodig, een slachthuis. Voor deze bedrijven is het belangrijk om juist veel aanvoercontacten te hebben. Deze bedrijven hoeven niet aan de hiervoor beschreven aanvullende hygiëne- en monitoringsvoorschriften te voldoen.

De vervoersbewegingen tussen de bedrijven moeten door de houder doorgegeven worden aan de minister. Dit maakt het mogelijk om toe te zien of de vervoersbewegingen tussen de juiste categorieën bedrijven plaatsvinden. Tot 21 april 2023 is deze melding in de vorm van een toestemming van de minister voor de verplaatsing. Zonder de toestemming mag de houder zijn dieren niet verplaatsen. Deze verplichting komt per 21 april 2023 te vervallen aangezien een toestemming voordat dieren verplaatst mogen worden niet noodzakelijk is om het doel van de regels te verwezenlijken (artikel 2.27q. van het Besluit houders van dieren). Omdat deze toestemming vooraf al jaren deel uitmaakt van de regels voor verplaatsingen van varkens in Nederland, is gekozen voor een overgangperiode van 2 jaar waarin de sector zich kan voorbereiden op de nieuwe situatie.

De komende jaren zal de varkenssector in Nederland veranderen. Afgelopen decennium is er een tendens gezien waarbij er steeds minder bedrijven zijn, maar waarin bedrijven wel groter worden. Daarnaast zal naar verwachting het aantal varkens in Nederland verminderen (Kamerstuk 28 973, nr. 238). Deze veranderingen zijn aanleiding om de doeltreffendheid en doelmatigheid van regels voor de contactstructuur te gaan evalueren. Deze evaluatie zal worden uitgevoerd als duidelijk is geworden wat het effect is van de regelingen op de varkenssector.

4.1.3. Tentoonstellingen, keuringen en evenementen

4.1.3.1. Hoefdieren

Het bijeenbrengen van dieren voor tentoonstellingen kent zoals ook toegelicht in paragraaf 6.1.1 risico's voor verspreiding van dierziekten. De gedelegeerde verordening betreffende de diergezondheidsvoorschriften voor verplaatsingen binnen de Unie van landdieren en broedeieren (EU 2020/688) regelt dat hoefdieren die naar een andere lidstaat verplaatst worden voor tentoonstellingen en sportieve, culturele en soortgelijke evenementen uitgezonderd zijn van een

aantal reguliere eisen voor het verzamelen van dieren. De verordening stelt geen nadere regels aan het organiseren van tentoonstellingen en keuringen in een lidstaat. Om de risico's die samenhangen met tentoonstellingen en keuringen in Nederland met runderen, schapen en geiten zo veel mogelijk te beperken gelden aanvullende nationale regels (artikel 4.15 van het Besluit houders van dieren). Zo moet de tentoonstelling of keuring minimaal 30 dagen voor aanvang gemeld moet worden bij de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit zodat bekend is dat deze zal plaatsvinden en eventueel toezicht gehouden kan worden op het voldoen aan de eisen. Er mogen alleen dieren deelnemen die vooraf onderzocht zijn door een dierenarts en klinisch gezond zijn bevonden. Na afloop van de keuring of de tentoonstelling moeten de dieren terug naar de locatie waar ze vandaan kwamen. Hiermee is er een duidelijk onderscheid tussen bijeenbrengen van dieren voor de handel of bijeenbrengen van dieren voor tentoonstellingen en keuringen. Ook is het toegestaan dat dieren na een keuring of tentoonstelling naar de slacht worden gebracht. Er is een grondslag opgenomen (artikel 4.16 van het Besluit houders van dieren) om bij ministeriële regeling nadere regels te stellen over de informatie die de organisator moet aanleveren aan de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, de administratie van aan- en afgevoerde dieren en gebruikte vervoermiddelen en over de reiniging en ontsmetting met betrekking tot de aanvoer en afvoer van dieren en het betreden van een tentoonstelling of keuring. Specifiek voor schapen en geiten die aan tentoonstellingen en keuringen deelnemen gelden aanvullende eisen om de risico's van Q-koorts te beperken, zoals de verplichting dat de dieren gevaccineerd moeten zijn (zie ook paragraaf 4.1.7 van deze toelichting).

4.1.3.2. Pluimvee en in gevangenschap levende vogels

De diergezondheidsverordening maakt onderscheid in twee groepen van vogels, namelijk pluimvee en andere in gevangenschap levende vogels. Als vogels in gevangenschap worden gehouden voor de productie van vlees, eieren voor consumptie of andere producten of om in het wild uitgezet te worden zijn ze pluimvee. In Nederland is het uitzetten van dieren of eieren van dieren overigens verboden op basis van artikel 3.34 van de Wet natuurbescherming. Ook de vogels die gekweekt of opgefokt worden voor deze productiedoeleinden vallen onder deze definitie. Alle vogels die voor een ander doel, dan de doeleinden die voor pluimvee gelden, in gevangenschap gehouden worden vallen in de groep 'in gevangenschap levende vogels'. Het gaat dan bijvoorbeeld om vogels die voor races, tentoonstellingen, wedstrijden, de kweek of de verkoop worden gehouden. Een zelfde soort vogel kan dus afhankelijk van het doel waarvoor deze gehouden wordt tot beide groepen behoren. Een kip die in een bedrijf gehouden wordt voor de productie van eieren voor consumptie is pluimvee, terwijl een kip die voor de sier wordt gehouden een 'in gevangenschap levende vogel' is.

De gedelegeerde verordening betreffende de diergezondheidsvoorschriften voor verplaatsingen binnen de Unie van landdieren en broedeieren (EU 2020/688) regelt geen uitzonderingen voor verplaatsingen van pluimvee naar andere lidstaten voor deelname aan evenementen. Een evenement met pluimvee uit andere lidstaten is daarom niet mogelijk. Het organiseren van evenementen met pluimvee is vanuit het oogpunt van risico's voor vogelgriep niet wenselijk. Daarom is het organiseren van evenementen met pluimvee in het Besluit houders van dieren verboden (artikel 4.18).

De gedelegeerde verordening betreffende de diergezondheidsvoorschriften voor verplaatsingen binnen de Unie van landdieren en broedeieren (EU 2020/688) staat het verplaatsen van in gevangenschap gehouden vogels naar andere lidstaten voor deelname aan evenementen toe. Aan de vogels worden afhankelijk van de soort voorwaarden gesteld. Zo moeten duiven tegen Newcastle disease gevaccineerd zijn en gelden voor papegaaiachtigen specifieke eisen ten aanzien van aviaire chlamydie. Indien er in Nederland een tentoonstelling met in gevangenschap gehouden vogels wordt georganiseerd waarbij vogels uit andere lidstaten deelnemen zijn de Europese eisen van toepassing. Vanuit veterinaire perspectief is het logisch om bij alle tentoonstellingen met in gevangenschap gehouden vogels dezelfde regels te laten gelden, ongeacht de vraag of de vogels alleen uit Nederland afkomstig zijn of ook uit andere lidstaten. Aangezien de eisen in de gedelegeerde verordening door de Europese Commissie gewijzigd kunnen worden is in het besluit een grondslag opgenomen om de regels voor tentoonstellingen met in gevangenschap gehouden vogels in een ministeriële regeling nader uit te werken.

4.1.4. Vervoermiddelen voor dieren

Vervoermiddelen waarmee dieren vervoerd worden komen met veel verschillende dieren in contact. Hierdoor kunnen vervoermiddelen een risico zijn voor de indirecte verspreiding van ziekten. Dergelijke risico's zijn effectief te beperken door het reinigen en ontsmetten van vervoermiddelen. De diergezondheidsverordening bevat een aantal eisen ten aanzien van reinigen en ontsmetten van

vervoermiddelen. De gedelegeerde verordening betreffende de diergezondheidsvoorschriften voor verplaatsingen binnen de Unie van landdieren en broedeieren (EU 2020/688) bevat enkele bepalingen ten aanzien van de reiniging en ontsmetting van vervoermiddelen. Artikel 4 schrijft voor dat zo snel mogelijk na elk vervoer van dieren, broedeieren of andere voorwerpen die een risico voor de diergezondheid vormen, vervoermiddelen moeten worden gereinigd en ontsmet. Het reinigen en ontsmetten moet plaatsvinden vóór een nieuwe lading van dieren of broedeieren en in voorkomend geval moet het reinigen en ontsmetten opnieuw plaatsvinden. Ook moet het vervoermiddel na de reiniging en ontsmetting in elk geval actief of passief worden gedroogd. Deze verplichting ziet ook op het vervoer binnen de lidstaat en wijkt daarmee af van de hoofdregel dat de regels uit de diergezondheidsverordening en de daarop gebaseerde handelingen alleen zien op verplaatsingen van dieren tussen lidstaten .

Het is niet mogelijk om een vervoermiddel volledig te reinigen en ontsmetten als er nog dieren op aanwezig zijn. Dat kan het geval zijn als er dieren op een vervoermiddel verzameld worden en op verschillende inrichtingen stoppen om dieren op te laden. Andersom kan het ook zijn dat er tijdens het lossen van dieren meer inrichtingen worden aangedaan en er dus dieren op het vervoermiddel aanwezig blijven waardoor volledige reiniging en ontsmetting niet mogelijk is. Een vervoermiddel dat niet gereinigd en ontsmet is en verschillende inrichtingen aandoet kan via indirecte contacten ook een risico vormen voor verspreiding van dierziekten. In gedelegeerde verordening EU 2020/688 is daarom opgenomen dat vervoermiddelen waarmee dieren worden verzameld in het kader van verplaatsing naar andere lidstaten de ruimten waarin dieren worden gehouden niet binnen mogen komen (artikel 44). Tevens moeten de banden van de vervoermiddelen na laden op een verzamelcentrum of een inrichting van oorsprong en bij het lossen op een verzamelcentrum worden ontsmet voordat ze de inrichting verlaten (artikel 45).

De Europese regels bevatten enkel bepalingen ten aanzien van momenten waarop reiniging en ontsmetting van vervoermiddelen of de banden van vervoermiddelen moet plaatsvinden. Daarbij ziet alleen artikel 4 van gedelegeerde verordening EU 2020/688 op het vervoer binnen lidstaten. De overige bepalingen zien alleen op vervoer van dieren in het kader van verplaatsingen van en naar andere lidstaten. Gezien het grote belang van het beperken van risico's van verspreiding van dierziekten via vervoermiddelen is het nodig om aanvullende nationale regels te stellen ten aanzien van vervoermiddelen voor dieren.

In verband met de verplichting dat vervoermiddelen na het lossen van de dieren zo snel mogelijk gereinigd en ontsmet kunnen worden is het van belang dat er locaties zijn waarop een effectieve reiniging en ontsmetting van de vervoermiddelen mogelijk is doordat de juiste voorzieningen aanwezig zijn.

Dit is met name voor het vervoer van evenhoevigen van belang, gezien het relatief grote aantal vervoerbewegingen van deze categorie dieren en het feit dat deze dieren gevoelig zijn voor ziekten die indirect via vervoermiddelen verspreid kunnen worden, zoals mond-en-klauwzeer en klassieke varkenspest. Voor deze categorie is het daarom wenselijk dat de reiniging en ontsmetting plaatsvindt voordat het lege vervoermiddel weer de weg op gaat. In het Besluit houders van dieren (artikel 2.10a) is daarom opgenomen dat een houder van tien of meer evenhoevigen over een reinigings- en ontsmettingsplaats moet beschikken (eenvoudige wasplaats). Na het lossen van evenhoevigen moet het vervoermiddel daar gereinigd en ontsmet worden aangezien dat conform artikel 4 van verordening EU 2020/688 zo snel mogelijk na het lossen is. De houder van de locatie waar de evenhoevigen zijn aangevoerd is verplicht om medewerking te verlenen aan het reinigen en ontsmetten (artikel 2.10b). Houders die nooit dieren aanvoeren op hun bedrijf zijn uitgezonderd van deze verplichting aangezien op een dergelijk bedrijf nooit vervoermiddelen zullen zijn die gereinigd en ontsmet moeten worden. De eisen aan de voorzieningen voor reinigings- en ontsmettingsplaats zijn technische en gedetailleerde eisen en worden daarom in een ministeriële regeling nader uitgewerkt.

Op basis van artikel 2.10c van het Besluit houders van dieren kunnen reinigings- en ontsmettingsplaatsen erkend worden, een zogeheten erkende wasplaats. Een erkende wasplaats moet aan eisen voldoen waardoor deugdelijke en efficiënte reiniging en ontsmetting onder alle klimatologische omstandigheden mogelijk is. De voorzieningen die nodig zijn voor het reinigen en ontsmetten van vervoermiddelen voor evenhoevigen of vervoermiddelen voor pluimvee zijn verschillend. Om geen nieuwe lasten te introduceren ten opzichte van de oude situatie is er onderscheid gemaakt tussen vervoermiddelen voor evenhoevigen en vervoermiddelen voor pluimvee. Een wasplaats kan, afhankelijk van de aanwezige voorzieningen, erkend zijn voor alleen vervoermiddelen voor evenhoevigen, voor pluimvee of voor beiden. Hierdoor is het voor een erkenning niet nodig om voorzieningen voor beide typen vervoermiddelen te hebben.

Door te werken met een erkenningsystematiek is voor een ieder duidelijk welke wasplaatsen aan de eisen voldoen, dit wordt in een openbaar register bijgehouden. Vervoermiddelen kunnen indien die gereinigd en ontsmet moeten worden gebruik maken van erkende wasplaatsen. In het Besluit houders van dieren (artikel 2.10f) zijn concrete situaties beschreven waarin vervoermiddelen van evenhoevigen de reiniging en ontsmetting op een erkende wasplaats moeten uitvoeren.

Vervoermiddelen voor evenhoevigen die uit een derde land terugkeren vormen een ander risico omdat de informatievoorziening over de dierziekte situatie in derde landen niet aan de Europese regels hoeft te voldoen. Een vervoermiddel dat leeg uit een derde land terugkeert moet daarom altijd eerst naar een erkende wasplaats voor een reiniging en ontsmetting. Een vervoermiddel uit een derde land dat evenhoevigen heeft gelost in Nederland moet na de reiniging en ontsmetting op de eenvoudige wasplaats van de houder naar een erkende wasplaats voor een tweede reiniging en ontsmetting. Door de voorzieningen op een erkende wasplaats is een grondigere reiniging en ontsmetting van het vervoermiddel mogelijk. Om dezelfde reden moeten vervoermiddelen voor evenhoevigen die leeg terugkeren uit een lidstaat met een uitbraak van een dierziekte eerste gereinigd en ontsmet worden op een erkende wasplaats. Hetzelfde geldt voor vervoermiddelen die evenhoevigen in Nederland hebben gelost en afkomstig zijn uit een lidstaat met een uitbraak van een dierziekte. Deze moeten na de reiniging en ontsmetting op de eenvoudige wasplaats voor een tweede keer gereinigd en ontsmet worden op een erkende wasplaats. Het gaat hierbij overigens alleen om uitbraken van ziekten waarbij er een risico bestaat op indirecte verspreiding via een vervoermiddel. Deze ziekten zullen in een ministeriële regeling aangewezen worden.

Om het risico van verspreiding via vervoermiddelen verder te beperken is een bepaling opgenomen waardoor aanvullend op de Europese verplichtingen in het kader van verplaatsing van evenhoevigen tussen lidstaten ook bij verplaatsingen binnen Nederland geldt dat het vervoermiddel de stal waar de dieren gehouden worden niet in mag (artikel 1.37 van het Besluit houders van dieren). Het gaat hierbij om de verblijven waar de dieren normaal staan, een laad- of loshal aan een stal valt daar niet onder. Verder is aanvullend op de Europese plicht om banden te ontsmetten na het laden ook verplicht gesteld dat kritische delen van een vervoermiddel na het laden gereinigd en ontsmet moeten worden. De kritische delen zijn die delen van het vervoermiddel die verontreinigd raken bij het laden op een inrichting en voor verspreiding van een ziekte zouden kunnen zorgen. Het gaat hierbij in ieder geval om de banden, maar het zouden afhankelijk van het vervoermiddel en de situatie bij het laden ook andere delen kunnen zijn. Voor lossen geldt deze plicht alleen in geval er deels gelost zou worden aangezien bij een volledige lossing van de evenhoevigen het gehele vervoermiddel sowieso gereinigd en ontsmet moet worden.

Vanuit perspectief van het risico op indirecte verspreiding van ziekten moet het in een rit lossen van evenhoevigen vanuit een vervoermiddel op meer adressen achter elkaar beperkt blijven. De diergezondheidsverordening beperkt dit niet en vervoermiddelen die evenhoevigen uit andere lidstaten naar Nederland verplaatsen kunnen op meer adressen lossen. Een groot deel van de verplaatsingen van evenhoevigen vindt echter binnen Nederland plaats. Voor deze verplaatsingen is het, om het risico te reduceren, nodig om geen onnodige verplaatsingen van een vervoermiddel van inrichting naar adres toe te staan. Per sector kan het aantal losadressen dat wordt toegestaan verschillen en kan het nodig zijn, afhankelijk van de actuele dierziektesituatie, om dit aan te passen. Daarom is een grondslag opgenomen (artikel 1.37 Besluit houders van dieren) om het aantal adressen waarop maximaal gelost mag worden bij ministeriële regeling te bepalen.

4.1.5. B brengen van dieren en dierlijke producten van derde landen in Nederland en van Nederland naar derde landen

De diergezondheidsverordening stelt de eisen op basis waarvan dieren en (levende) dierlijke producten vanuit derde landen de unie binnengebracht mogen worden. Deze eisen zijn nader uitgewerkt in gedelegeerde verordening (EU) 2020/692 met regels voor de binnenkomst in de Unie en het na binnenkomst verplaatsen van en werken met zendingen van bepaalde dieren en (levende) dierlijke producten. In geval in de gedelegeerde verordening voor een specifieke soort en categorie dieren of (levende) dierlijke producten geen eisen opgenomen zijn voor het binnenbrengen in de unie mag een lidstaat die eisen zelf stellen (artikel 234 lid 3 van de diergezondheidsverordening). Aangezien het al dan niet stellen van dergelijke nationale eisen afhangt van het feit of er in de gedelegeerde handeling al eisen zijn opgenomen in het besluit grondslagen opgenomen om dergelijke eisen indien nodig in een ministeriële regeling op te nemen. Voor dieren is deze grondslag opgenomen in het Besluit houders van dieren (artikel 1.60) en voor (levende) dierlijke producten in het Besluit dierlijke producten (artikel 1A.2).

Ten aanzien van het van Nederland naar derde landen brengen van dieren of (levende) dierlijke producten kan het derde land bepalen aan welke eisen de dieren of (levende) dierlijke producten moeten voldoen voordat zij in dat derde land worden toegelaten. Dit is beschreven in artikel 243 van de diergezondheidsverordening. Om te waarborgen dat dieren en (levende) dierlijke producten die bestemd zijn voor een derde land ook daadwerkelijk voldoen aan de eisen die het betreffende derde land stelt, geeft de minister een officieel certificaat af. Dit certificaat wordt pas afgegeven indien na onderzoek van de zending blijkt dat aan de gestelde vereisten is voldaan. De grondslag hiervoor is voor (levende) dierlijke producten opgenomen in artikel 1A.1 van het Besluit dierlijke producten en voor dieren in artikel 1.59 van het Besluit houders van dieren.

Derde landen waarnaar dieren en (levende) dierlijke producten worden uitgevoerd vragen om een bepaalde gezondheidsstatus van de te ontvangen producten. Om de gevraagde gezondheidsstatus van het ontvangende derde land aan te tonen, kunnen laboratoriumtests noodzakelijk zijn. De producten moeten voldoen aan de eisen die in het certificaat, dat met het betreffende derde land is afgesproken, zijn opgenomen. Hiermee wordt het risico op verspreiding van de besmettelijke dierziekten die in dat certificaat zijn genoemd via export van de producten beperkt. In het certificaat zijn niet altijd voorschriften gesteld aan laboratoria of de wijze waarop monsternames, laboratoriumanalyses, -tests en -diagnoses worden verricht. Ondanks het ontbreken van dergelijke eisen door het derde land is het wel van belang dat het onderzoek naar bijvoorbeeld de aanwezigheid van een ziekteverwekker met de juiste methode wordt uitgevoerd door een onpartijdig, onafhankelijke en deskundig laboratorium. In het Besluit houders van dieren (artikel 1.59) en het Besluit dierlijke producten (artikel 1A.1) is daarom opgenomen dat bij ontbreken van dergelijke eisen van het derde land het onderzoek moet plaatsvinden in een daartoe door de minister erkende laboratorium. Op grond van artikel 4.10 van het Besluit handhaving en overige zaken Wet dieren kan de minister laboratoria daarvoor erkennen (zie paragraaf 4.2.3 van deze toelichting). Hiermee wordt de kwaliteit van de uitvoer van levende dierlijke producten en producten van dierlijke oorsprong geborgd.

Het kan voorkomen dat in het certificaat eisen staan opgenomen ten aanzien van ziekten waarvoor er geen laboratoria zijn die voor de betreffende test erkend zijn. Ook in dat geval is het van belang dat de test gedaan wordt door een laboratorium dat aan bepaalde eisen voldoet. Aangezien deze situatie afhankelijk is van de eisen die het derde land stelt en dit kan wijzigen is er voor gekozen om in artikel 3.7, derde lid, en 1.59, derde lid, een grondslag op te nemen om in een ministeriële regeling regels te kunnen stellen voor deze situatie. In dat geval zou bijvoorbeeld gebruik kunnen worden gemaakt van een laboratorium dat voor de betreffende testmethode geaccrediteerd is.

4.1.6. Levende dierlijke producten binnen Nederland

Sommige dierziekten kunnen verspreid worden via eicellen, sperma of embryo's (levende producten) van dieren. Om de risico's van verspreiding via de handel in levende producten te beperken zijn in en op basis van de diergezondheidsverordening regels gesteld ten aanzien van de verplaatsing van levende producten tussen lidstaten. De regels zien op de inrichtingen die werken met levende dierlijke producten van runderen, varkens, schapen, geiten en paarden, op het mogelijk maken deze producten in de handel binnen de Unie te traceren, alsmede op diergezondheidsvereisten ten aanzien van de donordieren van deze levende dierlijke producten of de producten zelf. Inrichtingen waar levende producten worden gewonnen, geproduceerd, behandeld of opgeslagen worden en die deze producten naar andere lidstaten verplaatsen moet erkend zijn (artikel 94, eerste lid, onderdeel b). De eisen voor de traceerbaarheid, diergezondheidsvereisten en waar een erkende inrichting aan moet voldoen zijn in gedelegeerde verordening (EU) 2020/686 betreffende de erkenning van inrichtingen voor levende producten en de traceerbaarheids- en diergezondheidsvoorschriften voor verplaatsingen binnen de Unie van levende producten van bepaalde gehouden landdieren nader uitgewerkt.

Behoudens de registratieverplichting voor inrichtingen (artikel 84) bevat de diergezondheidsverordening geen regels over het winnen, het bewerken, de opslag en de handel in levende producten die uitsluitend bestemd zijn voor de Nederlands markt. Ook de handel in levende producten binnen Nederland kan een risico vormen voor verspreiding van dierziekten binnen Nederland. Om die reden is het, net als in de oude nationale regels, noodzakelijk om aanvullende nationale regels te stellen ten aanzien van levende producten die zien op de nationale handel. Voor de nationale markt is beperking van het risico op verspreiding van ziekten via de handel in levende producten relevant voor dezelfde diersoorten als waar de diergezondheidsverordening en verordening 2020/686 op zien. Daarom is het uitgangspunt dat de Europese regels overeenkomstig van toepassing worden voor nationale handel in levende producten. Hier worden waar nodig uitzonderingen gemaakt waarbij delen van de Europese regels niet van toepassing zijn in Nederland.

Voor inrichtingen die alleen levende producten binnen Nederland verhandelen is de registratieplicht niet verzwaard tot een erkenningsplicht. Voor inrichtingen voor paarden, waar sperma wordt gewonnen voor de Nederlandse markt geldt een lichter regime dan de Europese eisen. De reden hiervoor is dat deze inrichtingen veelal te kleinschalig zijn om de kosten voor het voldoen aan Europese eisen voor de handel in levende producten te kunnen dragen. De andere nationale eisen zien onder andere op de aanwezigheid van een dierenarts op het centrum, eisen aan de inrichting en diergezondheidsvoorschriften aan donordieren. Zo is het aantal testen dat op hengsten moet worden uitgevoerd minder dan in de Europese eisen. Gezien de gezondheidsstatus van paarden in Nederland is dit lichtere regime veterinair verantwoord en zorgt het niet voor een significante verhoging van het risico.

Voor de overige diersoorten geldt dat er nationaal in ieder geval geen strengere eisen gesteld zullen worden maar dat soortgelijke uitzonderingen van de Europese eisen ook kunnen worden gemaakt. In bepaalde gevallen is het voldoen aan de Europese eisen voor de nationale markt niet proportioneel in relatie tot de actuele situatie voor een bepaalde ziekte in Nederland. Het gaat in ieder geval om diergezondheidsvoorschriften aan donordieren ten aanzien van Porcine reproductive and respiratory syndrome virus (PRRSV) bij varkens. De Europese eisen ten aanzien van deze ziekte van toepassing verklaren voor nationale handel in levende producten staat niet in verhouding tot het feit dat PRRSV in Nederland nog algemeen voorkomt en er geen wettelijk verplichte bestrijding van deze ziekten bestaat. Bij de status van deze ziekte en de huidige diergezondheidssituatie in Nederland past het niet om met regelgeving op te leggen dat inrichtingen die levende producten op de Nederlandse markt brengen vrij moeten zijn van PRRSV. De eventuele vrijstatus voor de nationale handel kan evenwel onderdeel zijn van private eisen tussen leveranciers en afnemers. Daar komt bij dat door het algemeen voorkomen van PRRSV de kans bestaat dat een inrichting besmet raakt. Een inrichting die levende producten naar andere lidstaten verplaatst mag dat vanaf dat moment niet meer, maar mag dan nog wel levende producten op de nationale markt verhandelen waardoor de economische gevolgen beperkter zijn.

Het gaat om technisch en gedetailleerde regels die ook snel aangepast moeten kunnen worden naar gelang actuele ontwikkelingen in de diergezondheidssituatie of in verband met wijzingen in de voorschriften van verordening 2020/686. Daarom is er voor gekozen in het Besluit dierlijke producten een delegatiegrondslag op te nemen (artikel 3.6) en de regels in een ministeriële regeling nader uit te werken.

4.1.7. Vaccinatie

Vaccinatie kan zowel een rol spelen in de preventie van dierziekten als bij de bestrijding van dierziekten. Met vaccinatie wordt de gevoeligheid voor besmetting van dieren verlaagd en hun besmettelijkheid verminderd in geval ze toch worden geïnfecteerd. Vaccinatie kan, mits er geschikte vaccins voor de betreffende ziekte bestaan, een goede manier zijn om besmetting en verspreiding van een ziekte te voorkomen. De diergezondheidsverordening bevat geen verplichting tot het vaccineren van dieren tegen bepaalde ziekten. Voor veel besmettelijke dierziekten laten houders hun dieren op vrijwillige basis vaccineren. In de oude Europese regels was voor een beperkt aantal ziekten, zoals mond- en klauwzeer en klassieke varkenspest, een verbod op preventieve vaccinatie opgenomen. De Europese regels voor het gebruik van vaccins voor bepaalde in de diergezondheidsverordening aangewezen dierziekten worden opgenomen in een gedelegeerde verordening. Naast de Europese regels voor vaccinatie zijn er nationale regels voor vaccinatie nodig. Op basis van nationale regels is vaccinatie van schapen en geiten tegen Q-koorts verplicht en vaccinatie tegen Newcastle disease is verplicht voor pluimvee en gevangenschap gehouden vogels. Deze verplichte vaccinaties worden hieronder nader toegelicht.

4.1.7.1. Vaccinatie tegen Newcastle disease

Newcastle disease (ND) is op basis van de diergezondheidsverordening een categorie A ziekte bij vogels. Dat betekent dat het een ziekte is die gewoonlijk niet in de EU voorkomt en waarvoor lidstaten onmiddellijk uitroeiingsmaatregelen moeten nemen in geval van besmetting. Newcastle disease kent een vergelijkbare verspreiding als aviaire influenza (vogelgriep). In omliggende landen komt Newcastle disease regelmatig voor en vaccinatie is een effectieve wijze om de kans op besmetting met Newcastle disease te beperken voor Nederland. Daarom is in het Besluit houders van dieren opgenomen dat pluimvee en in gevangenschap levende vogels gevaccineerd moeten worden (artikel 2.76id). Niet alle vogels die onder pluimvee en in gevangenschap levende vogels vallen moeten gevaccineerd worden omdat ze bijvoorbeeld niet gevoelig zijn voor de ziekte of dat ze door de manier waarop ze gehouden worden geen risico vormen. Aangezien het nodig kan zijn om de diercategorieën die gevaccineerd moeten worden aan te passen als daar door de actuele

diergezondheidssituatie aanleiding toe is zullen de categorieën die onder de vaccinatieplicht vallen bij ministeriële regeling vastgesteld worden.

Uit de regelgeving voor diergeneesmiddelen (artikel 2.19 van de Wet dieren en de daarop gebaseerde regelgeving) volgt dat gebruik gemaakt moet worden van een in Nederland geregistreerd vaccin en dat dit vaccin conform de bijsluiter bij de dieren moet worden toegepast. Dieren mogen alleen verplaatst worden als ze conform de eisen gevaccineerd zijn, omdat het verplaatsen van niet gevaccineerde dieren een risico kan vormen. Kuikens worden soms afgezet naar landen waar alleen ongevaccineerde dieren naar verplaatst mogen worden. Dieren die binnen acht dagen na het uitkomen uit het ei worden verplaatst zijn daarom uitgezonderd van het verbod op verplaatsing, mits de ouderdieren wel conform de eisen gevaccineerd zijn.

De momenten van vaccinatie, de wijze van vastleggen van de administratie, het onderzoek naar antilichamen en eventuele maatregelen op basis van dit onderzoek worden nader geregeld. Dit is technisch gedetailleerde regelgeving die daarom in een ministeriële regeling zal worden uitgewerkt. De controle op de aanwezigheid van antilichamen na vaccinatie heeft als doel om te kunnen controleren of de dieren na vaccinatie beschermd zijn tegen Newcastle disease. Deze controle maakt al jaren deel uit van de regelgeving voor vaccinatie tegen Newcastle disease. Voortschrijdend inzicht maakt dat het wenselijk is de controle zoals die de afgelopen jaren vorm had voor de langere termijn op een andere manier voort te zetten. Dit betreft echter veterinair technisch complexe materie waardoor het uitwerken van een alternatieve methode veel tijd in beslag zal gaan nemen. Dit zal langer gaan duren dan de periode tot 21 april 2021. Gezien het belang van een systematiek die zorgt voor effectieve bescherming tegen Newcastle disease moet de bestaande systematiek doorgezet worden totdat een nieuwe effectieve methodiek is ontwikkeld en ingevoerd. Hiervoor zal 2 jaar nodig zijn en daarom zal in de regeling de oude systematiek voor de controle op antilichamen tot 21 april 2023 gelden.

4.1.7.2. Vaccinatie tegen Q-koorts

Q-koorts is op basis van de diergezondheidsverordening een zogeheten categorie E ziekte. Dat betekent dat het alleen het voorkomen er van bewaakt moet worden. De diergezondheidsverordening bevat geen maatregelen ter preventie of bestrijding van E-ziekten. De diergezondheidsverordening staat lidstaten expliciet toe om onder voorwaarden voor E-ziekten nationale maatregelen ter preventie en bestrijding te treffen (artikel 170). Zie paragraaf 5.1. voor de toelichting op de voorwaarden waaraan deze nationale regels moeten voldoen. Van 2007 tot 2011 heeft in Nederland een grootschalige Q-koortsuitbraak plaatsgevonden, met ingrijpende gevolgen voor de volksgezondheid. Om een nieuwe uitbraak van Q-koorts te voorkomen, gelden sinds deze uitbraak in Nederland preventieve maatregelen voor schapen- en geitenhouders. Een belangrijk onderdeel van die maatregelen is de verplichting om bepaalde categorieën schapen en geiten preventief te vaccineren. De noodzaak voor deze plicht is onveranderd en de oude regels worden daarom in het Besluit houders van dieren gecontinueerd.

De vaccinatieplicht (artikel 1.46 van het Besluit houders van dieren) ziet op houders die 50 of meer schapen en geiten ten behoeve van de melkproductie (melkschapen, melkgeiten en opfokdieren voor melkbedrijven) houden. Tevens ziet de plicht op schapen en geiten op bedrijven waar contact met het publiek mogelijk is en/of wordt gefaciliteerd zoals kinderboerderijen, of geiten of schapen die aan keuringen, tentoonstellingen of evenementen meedoen. Jonge dieren en dieren die op jonge leeftijd worden geslacht zonder voor de fok te worden gebruikt vormen geen risico voor verspreiding van Q-koorts, aangezien het risico gevormd wordt door drachtige dieren. Deze dieren hoeven derhalve niet gevaccineerd te worden.

Wanneer een dier besmet is, kunnen met name rondom de geboorte grote hoeveelheden van de Q-koorts bacterie (*Coxiella burnetii*) vrijkomen. Het is daarom van belang dat de dieren tegen Q-koorts beschermd zijn tijdens de dracht. Omdat niet bewezen is dat het vaccin ook bescherming geeft door reeds drachtige dieren te vaccineren, moeten dieren ten minste drie weken voordat zij gedekt of geïnsemineerd worden volledig gevaccineerd zijn. Op bedrijven die kiezen voor natuurlijke dekking door de bok(ken) of ram(men) tussen de geiten of oaien te laten lopen, is het lastig om de exacte datum van dekking te bepalen. Daarom geldt voor deze situatie dat de dieren ten minste drie weken voor de datum waarop de bok(ken) of ram(men) bij de geiten of schapen zijn geplaatst, volledig gevaccineerd moeten zijn. Bokken en rammes moeten drie weken voordat zij gaan dekken volledig gevaccineerd zijn.

Voor de inwerkingtreding van het onderhavige besluit gold de verplichting dat de vaccinatie jaarlijks vóór 1 augustus moest zijn toegediend. Deze datum was gestoeld op de start van het

gebruikelijke dekseizoen in de geiten- en schapenhouderij. Deze datum is niet langer opgenomen in de regelgeving, daar steeds meer houders kiezen voor andere cycli voor dekking of inseminatie. Om effectief toe te kunnen zien op de verplichting dat gevaccineerd moet worden voor de inseminatie of dekking moeten houders van schapen en/of geiten waarvoor een vaccinatieplicht geldt de datum waarop de dieren gedekt of geïnsemineerd zijn te registreren in hun eigen administratie registreren. In geval van natuurlijke dekking waarbij de bok of ram tussen de geiten en schapen loopt zal het precieze moment van dekking niet altijd bekend kunnen zijn. Voor die situatie geldt dat het moment waarop de geiten of schapen gedekt kunnen worden geregistreerd moet worden. Dit zal op basis van artikel 1.54 van het Besluit houders van dieren nader uitgewerkt worden in een ministeriële regeling.

Ook de vaccinatiedatum moet geregistreerd worden (artikel 1.47 Besluit houders van dieren). Zo kan er gecontroleerd worden of de dieren tijdig voor de dekking of inseminatie volledig zijn gevaccineerd. Naast de vaccinatiedatum, moet de houder ook de hoeveelheid gebruikt vaccin en het aantal gevaccineerde dieren registreren. Voor de inwerkingtreding van onderhavig besluit gold de verplichting om deze gegevens middels een bij het vaccin meegeleverde formulier in de administratie op te nemen. Dit formulier wordt niet meer meegeleverd en die verplichting is daarom komen te vervallen. Het bewaren van de vaccinatiegegevens blijft wel een verplichting, maar de vorm is vrijer. Hiermee kan gecontroleerd of de vaccinaties tijdig, volledig en juist zijn toegediend. Houders van schapen of geiten waarvoor een vaccinatieplicht geldt, zijn tot slot verplicht om aan de Minister te melden dat, en op welke datum, de dieren zijn gevaccineerd (artikel 1.47 van het Besluit houders van dieren). Hiertoe wordt door de Minister een middel ter beschikking gesteld. Deze melding is nodig om effectief toe te kunnen zien op het naleven van de vaccinatieplicht.

4.1.8. Personen die zich niet-beroepsmatig met dieren bezighouden

In artikel 10 van de diergezondheidsverordening zijn bepalingen opgenomen om te zorgen dat natuurlijke personen en rechtspersonen er voor moeten zorgen dat het risico op verspreiding van ziekten zoveel mogelijk beperkt wordt. Met deze norm is tevens geregeld dat dieren niet opzettelijk besmet mogen worden. Deze plicht geldt voor iedere natuurlijke of rechtspersoon die verantwoordelijk is voor dieren of producten, ook als dat voor beperkte duur is (exploitant). Dit kunnen ook personen zijn die andere dieren dan gezelschapsdieren niet-beroepsmatig houden. De norm in artikel 10 van de diergezondheidsverordening ziet ook op houders van gezelschapsdieren. In bijlage I van de diergezondheidsverordening zijn de diersoorten opgenomen die worden aangemerkt als gezelschapsdier. Voor dierenartsen is een vergelijkbare zorgplicht als beschreven in artikel 10, eerste lid, geregeld in artikel 12 van de diergezondheidsverordening. Op basis van artikel 10, tweede lid, geldt eenzelfde norm ook voor personen die zich beroepsmatig met dieren bezighouden en die niet de dierenarts, exploitant of houder van gezelschapsdier zijn. Dat kan dan bijvoorbeeld gaan om andere beroepsgroepen die zich met dieren bezighouden zoals hoefsmeden en dierverzorgers. In de diergezondheidsverordening is echter niet geregeld dat deze norm ook geldt voor personen die zich niet-beroepsmatig met dieren bezighouden. Dit terwijl het algemene verbod om dieren opzettelijk te besmetten in de voormalige Gezondheids- en welzijnswet voor dieren wél op deze groep van toepassing was. Met het oog op continuïteit is daarom met artikel 3.3a in het Besluit houders van dieren het artikel 10, tweede lid van de diergezondheidsverordening ook van toepassing verklaard op personen die zich niet-beroepsmatig met dieren bezighouden (zie Kamerstukken II, 2019/20, 35398, nr. 3, p.13.)

4.2. Onderzoek naar de gezondheid van dieren

4.2.1. Meldplicht

Voor een succesvolle bestrijding van besmettelijke dierziekten is het van groot belang dat een dierhouder al bij een eerste vermoeden van besmetting dat aan de overheid meldt. Hoe eerder een besmettelijke dierziekte wordt geconstateerd, des te eerder de noodzakelijke maatregelen genomen kunnen worden om de uitbraak te bestrijden en verdere verspreiding te voorkomen. De diergezondheidsverordening verplicht daarom (artikel 18) dat lidstaten er voor moeten zorgen dat exploitanten en andere betrokken natuurlijke of rechtspersonen voor de zogeheten categorie A ziekten onmiddellijk melding moeten doen bij de bevoegde autoriteit en voor de overige ziekten op de lijst dit zo snel als praktisch mogelijk melden. Met artikel 1.29 van het Besluit houders van dieren wordt deze meldplicht in Nederland geregeld en is bepaald dat de melding bij een daartoe aangewezen ambtenaar (van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit) gedaan moet worden. Zoals reeds in paragraaf 4.2 is toegelicht kunnen er ook ziekten aangewezen worden aanvullend op de ziekten die in of op basis van de diergezondheidsverordening aangewezen zijn. Ook voor die ziekten is het om dezelfde reden als hiervoor genoemd van belang dat er snel melding wordt

gedaan. Artikel 1.30 van het Besluit houders van dieren regelt daarom een vergelijkbare meldplicht als artikel 1.29 voor deze aangewezen ziekten.

Sommige aangewezen dierziekten kunnen symptomen geven die niet specifiek zijn voor deze ziekteverwekker en die ook door andere niet aangewezen ziekteverwekkers veroorzaakt kunnen worden. Het kan bijvoorbeeld gaan om abnormale gevallen van sterfte of sterk verlaagde daling van productie. In die gevallen is het van belang om uit te sluiten dat de ziekteverschijnselen veroorzaakt worden door een aangewezen dierziekte. In de diergezondheidsverordening is daarom opgenomen dat exploitanten en andere betrokken natuurlijke of rechtspersonen bij een dierenarts melding moeten doen van abnormale sterftegevallen of andere symptomen van ernstige ziekte of van een sterk verlaagde productie bij dieren met onbekende oorzaak (artikel 18, eerste lid, onderdeel c). De dierenarts die de desbetreffende melding krijgt zal moeten onderzoeken wat er aan de hand is met als doel de aanwezigheid van een ziekte uit te sluiten of te bevestigen (artikel 12 lid 1b van de diergezondheidsverordening). Indien de dierenarts redelijkerwijs vermoedt dat er sprake kan zijn van besmetting met een aangewezen ziekte moet de dierenarts daar conform artikel 1.29 en 1.30 van het Besluit houders van dieren melding van doen bij de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit.

Naast deze in de diergezondheidsverordening genoemde ziekteverschijnselen kan het nodig zijn om te verplichten bij andere ziekteverschijnselen een dierenarts in te schakelen of direct een melding te doen bij de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit. In de oude regelgeving was geregeld dat legkippen bij een bepaald percentage vermindering van de productie eieren een dierenarts in moeten schakelen. Op deze manier kan in situaties waarbij er geen sprake hoeft te zijn van een verdenking van een aangewezen ziekte een eventuele besmetting uitgesloten worden. Dergelijke regels zijn technisch en gedetailleerd en moeten snel aangepast kunnen worden indien er nieuwe ontwikkelingen zijn met betrekking tot ziekteverschijnselen. Om die reden is er in artikel 1.31 een grondslag opgenomen om dit bij ministeriële regeling nader uit te werken.

4.2.2. Monitoringsprogramma's

4.2.2.1. Algemeen

Naast de meldplicht en het onderzoek dat op basis van een melding gedaan wordt is het ook nodig om door middel van officiële monitoringsprogramma's de diergezondheidssituatie in Nederland te bewaken. Dit is nodig omdat in bepaalde gevallen ziekten onopgemerkt kunnen blijven omdat sommige ziekten weinig tot geen verschijnselen laten zien. De diergezondheidsverordening bevat daarom de plicht voor lidstaten om bewaking uit te voeren om eventuele besmettingen met aangewezen ziekten of nieuwe ziekten zo snel mogelijk op te sporen (artikel 26). Een nieuwe ziekte (emerging disease) (artikel 6) is een ziekte die (nog) niet is aangewezen maar wel aan de criteria voor aanwijzing voldoet. Er zijn verschillende manieren waarop een nieuwe ziekte in beeld kan komen. Een bestaande ziekteverwekker kan zich ontwikkelen of veranderen waardoor er nieuwe problemen ontstaan. Het kan ook gaan om een bekende ziekte die zich naar een nieuw geografisch gebied, nieuwe soorten of een nieuwe populatie verspreidt. Een ziekte die voorheen niet in de unie voorkwam en voor het eerst wordt aangetroffen in een lidstaat kan ook een nieuwe ziekte zijn. Tot slot kan een nieuwe ziekte veroorzaakt worden door een (voorheen) onbekende ziekteverwekker.

Aan deze verplichting uit de diergezondheidsverordening wordt in Nederland op verschillende manieren invulling gegeven. Voor de landbouwhuisdieren en paarden voert de Gezondheidsdienst voor dieren (GD) de zogeheten basismonitoring uit (Kamerstuk 26991, nr. 146). In paragraaf 3.3 is nadere toelichting gegeven op de gevolgen van het feit dat er nu een Europese grondslag is voor de basismonitoring. Voor gezelschapsdieren voert de Faculteit Diergeneeskunde al jaren de monitoring zoönosen gezelschapsdieren en antimicrobiële resistentie uit waarmee naar analogie van de basismonitoring ook een bewaking bestaat voor bepaalde gezelschapsdieren. Dit programma richt zich met name op ziekten die van dier op mens overgedragen kunnen worden (zoönosen). Voor wilde dieren komen signalen over ziekten samen bij het 'Dutch Wildlife Health Centre', dat ondergebracht is bij de Faculteit Diergeneeskunde.

Naast deze algemene bewaking volgt uit de diergezondheidsverordening ook dat lidstaten monitoring moeten uitvoeren naar specifieke ziekteverwekkers. Dat kan zijn in het kader van een bewakingsprogramma van de Unie (artikel 28, 29 en 30 diergezondheidsverordening) of voortkomend uit de specifieke eisen die voor die diersoort en ziekteverwekker gelden ten behoeve van het aantonen en handhaven van de ziekte-vrijstatus. Hieronder wordt per diersoort nader toegelicht welke ziekteverwekker specifieke monitoringsprogramma's er zijn. De regels voor deze specifieke ziekte-vrij-status zijn opgenomen in gedelegeerde verordening (EU) 2020/689

betreffende regels voor bewaking, uitroeingsprogramma's en de ziekte vrijstatus voor bepaalde in de lijst opgenomen ziekten en nieuwe ziekten.

4.2.2.2. Runderen

De eisen voor rundertuberculose staan in bijlage IV, deel II, hoofdstuk 2, afdeling 1 van gedelegeerde verordening (EU) 2020/689). Nederland heeft sinds 1999 de officiële vrijstatus. De bewaking op basis waarvan Nederland de vrijstatus kan behouden berust op de controle van runderen die geslacht worden, waarbij gecontroleerd wordt op afwijkingen die kunnen duiden op besmetting met rundertuberculose. Indien dergelijke afwijkingen worden gevonden, dient nader onderzoek te worden verricht. De uitvoering hiervan berust op de regelgeving voor voedselveiligheid en controles tijdens het slachtproces (Officiële controle verordening, (EU) 2017/625). Verder worden verdenkingen van besmetting bij levende runderen onderzocht door de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit. Zolang niet bij meer dan 0,1% van de bedrijven een besmetting met rundertuberculose wordt vastgesteld kan Nederland de vrijstatus behouden.

Sinds 1999 heeft Nederland ook een vrijstatus voor Runderbrucellose, een ziekte die onder meer abortus kan veroorzaken. De eisen om de vrijstatus te behouden zijn opgenomen in bijlage IV, deel I, hoofdstuk 3, afdeling 2 van gedelegeerde verordening (EU) 2020/689. Om aan deze eisen te kunnen voldoen en dit kostenefficiënt uit te voeren is er, net als onder de oude regels, voor gekozen om verplicht te stellen dat bij runderen die hun vrucht of vruchten aborteren bloed afgenomen moet worden om te laten onderzoeken op antistoffen tegen Brucella (artikel 2.46a Besluit houders van dieren). Een abortus is daarbij omschreven als het spontaan meer dan 21 dagen eerder dan de gemiddelde draagtijd van het desbetreffende runderras ter wereld brengen van een vrucht of vruchten door een rund, ingeval de dracht meer dan 100 dagen heeft geduurd. Het onderzoek, de analyse van de uitkomsten en de rapportage wordt uitgevoerd door de inrichting die is aangewezen voor uitvoering van monitoringsprogramma's (zie toelichting paragraaf 3.3). Bij ministeriële regeling zullen nadere details worden voorgeschreven ten aanzien van de monsternamen en het insturen van de monsters naar de aangewezen inrichting.

Ook voor enzoötische boviene leukose (leukose) heeft Nederland sinds 1999 een vrijstatus. De eisen om de vrijstatus te behouden zijn opgenomen in bijlage IV, deel I, hoofdstuk 3, afdeling 2 van gedelegeerde verordening (EU) 2020/689. Om aan deze voorwaarden te kunnen voldoen is het nodig een monitoringsprogramma uit te voeren waarbij op basis van een steekproef monsters van melkveebedrijven en monsters van slachtrunderen worden onderzocht op leukose. Dit programma zal deel uitmaken van de monitoringsprogramma's die de op basis van artikel 3.1 Besluit diergezondheid aangewezen instelling zal uitvoeren. Op basis van artikel 3.3 van dat besluit moeten melkveehouders en slachthuizen die deel uitmaken van de steekproef meewerken aan het nemen van de benodigde monsters.

De afgelopen jaren had Nederland een vrijstatus voor blauwtong. De eisen om deze vrijstatus te behouden staan in bijlage V, deel II, hoofdstuk 4, afdeling 2 van gedelegeerde verordening (EU) 2020/689. Om aan deze voorwaarden te kunnen voldoen is het nodig een monitoringsprogramma uit te voeren waarbij op basis van een steekproef runderen onderzocht worden op de aanwezigheid van antilichamen tegen het blauwtongvirus. Deze monitoring wordt uitgevoerd in de periode waarin de insecten (knutten) die het virus kunnen verspreiden niet actief zijn. Dit programma zal deel uitmaken van de monitoringsprogramma's die de op basis van artikel 3.1 Besluit diergezondheid aangewezen instelling zal uitvoeren. Op basis van artikel 3.3 van dat besluit moeten rundveehouders die deel uitmaken van de steekproef meewerken aan het nemen van de benodigde monsters.

4.2.2.3. Schapen en geiten

Nederland is vrij van Brucellose bij schapen en geiten. De eisen om deze vrijstatus te behouden staan bijlage IV, deel I, hoofdstuk 4, afdeling 1 van gedelegeerde verordening (EU) 2020/689. Om aan deze voorwaarden te kunnen voldoen is het nodig een monitoringsprogramma uit te voeren waarbij op basis van een steekproef monsters van schapen en geiten worden onderzocht op aanwezigheid van antilichamen tegen Brucella. Dit programma zal onderdeel uitmaken van de monitoringsprogramma's die de op basis van artikel 3.1 Besluit diergezondheid aangewezen instelling zal uitvoeren. Op basis van artikel 3.3 van dat besluit moeten houders van schapen en geiten die onderdeel uitmaken van de steekproef meewerken aan het nemen van de benodigde monsters.

Zoals toegelicht in paragraaf 4.1.7 gelden er gezien de specifieke situatie met betrekking tot Q-koorts aanvullende nationale maatregelen voor Q-koorts. Al een aantal jaar zijn er geen bedrijven

met Q-koorts besmet geweest. In verband met de risico's voor de volksgezondheid is het van belang om te monitoren of dit zo blijft. Daarom is er een monitoringsprogramma waar alle houders die meer dan 50 schapen of geiten houden ten behoeve van de bedrijfsmatige productie van melk maandelijks een tankmelkmonster moeten laten onderzoeken op de aanwezigheid van *Coxiella burnetii* (artikel 2.76ig van het Besluit houders van dieren). Indien een bedrijf besmet blijkt kan dit tijdig worden vastgesteld en kunnen de nodige maatregelen worden getroffen. Er is gekozen voor monitoring met gebruik van tankmelkmonsters aangezien dit een relatief eenvoudige methode is, er geen nadeel voor het welzijn van de dieren is ten gevolge van monsternamen en dit weinig lasten voor de houder met zich brengt. Het onderzoek, de analyse van de uitkomsten en de rapportage worden uitgevoerd door de instelling die is aangewezen voor uitvoering van monitoringsprogramma's (zie toelichting paragraaf 3.3). Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden voorgeschreven ten aanzien van de monsternamen en het insturen van de monsters naar de aangewezen instelling.

Naast de verplichte monitoring geldt er nog een aantal andere specifieke verplichtingen voor houders van schapen en geiten ter bescherming van de volksgezondheid. Indien een bedrijf besmet zou raken met Q-koorts zou de mest van dat bedrijf grote hoeveelheden van de bacterie *Coxiella burnetii* kunnen bevatten. Voor houders van meer dan 50 melkgeiten en/of melkschapen en opfokdieren ten behoeve van de melkproductie gelden daarom voorwaarden voor het uitrijden en afvoeren van de mest. De mest mag alleen worden uitgereden als deze na verwijdering uit de stal 30 dagen luchtdoorlatend afgedekt is opgeslagen of de mest moet rechtstreeks en afgedekt naar een erkende composteerinrichting of erkend composteerbedrijf gebracht worden. Hiermee wordt het risico op verspreiding van de bacterie beperkt omdat de bacterie door het composteren onschadelijk wordt gemaakt. Houders zijn verplicht om administratie over de mest bij te houden met het oog op de controleerbaarheid (artikel 2.76ih van het Besluit houders van dieren). Van 2007 tot 2011 heeft een grootschalige uitbraak van Q-koorts plaatsgevonden in Nederland. Om ziektegevallen bij mensen te voorkomen moesten vooral nieuwe abortusgevallen bij melkgeiten voorkomen en feitelijk uitgesloten kunnen worden. Eind 2009 werd besloten om alle drachtige dieren op Q-koortspositieve melkgeiten- en melkschapenbedrijven te ruimen. De niet-drachtige dieren op deze bedrijven werd een levenslang fokverbod opgelegd, dit verbod wordt in het Besluit houders van dieren gecontinueerd (artikel 1.44).

Wanneer een schaap of geit besmet is met Q-koorts, kunnen met name rondom het lammeren grote hoeveelheden van de bacterie *Coxiella burnetii* vrijkomen. In het kader van preventie van Q-koorts zijn daarom aanvullende voorwaarden gesteld aan bedrijven waar de moederdieren lammeren. Alle houders van schapen en geiten zijn verplicht om te zorgen dat bezoekers niet in contact kunnen komen met hun dieren tijdens het lammeren, door de dieren te laten lammeren in een stal die niet betreden kan worden door bezoekers. Hiermee wordt voorkomen dat indien ondanks de vaccinatie een dier toch onverhoopt besmet zou zijn met Q-koorts het besmette dier rondom het lammeren bezoekers zou kunnen besmetten. Voor werknemers en bedrijfsmatige bezoekers, zoals een dierenarts, is een uitzondering opgenomen. Op basis van de Europese regels voor identificatie en registratie van schapen en geiten moeten lammeren die geboren worden geïdentificeerd en geregistreerd worden op het bedrijf waar ze zijn geboren (artikel 45 van gedelegeerde verordening (EU) 2019/2035). Aangezien met name rond het lammeren het risico het grootst is, is het ook van belang te weten welke moederdieren wanneer gelammerd hebben. Op basis van artikel 1.54 van het Besluit houders van dieren zal daarom bij ministeriële regeling verplicht worden om in de eigen administratie de datum waarop een schaap of geit één of meer lammeren heeft geworpen te registreren.

4.2.2.4. Varkens

Nederland heeft een vrijstatus van de Ziekte van Aujeszky (ZvA). De eisen om deze vrijstatus te kunnen handhaven staan in bijlage IV, deel V, hoofdstuk 2, afdeling 2 van gedelegeerde verordening (EU) 2020/689. Om aan deze eisen te kunnen voldoen is een monitoringsprogramma waarbij varkens onderzocht worden op aanwezigheid van antilichamen tegen de ZvA. Onder de oude regelgeving moesten alle categorieën bedrijven met meer dan dertig varkens, met uitzondering van RE-bedrijven (zie paragraaf 4.1.2) met een bepaalde regelmaat bloed van varkens laten onderzoeken. Dit wordt gecontinueerd. De regels voor de aard en frequentie van het onderzoek zijn dermate technisch en gedetailleerd dat er voor gekozen is om een grondslag op te nemen in het Besluit houders van dieren (artikel 2.27r) op basis waarvan deze monitoring bij ministeriële regeling nader uitgewerkt zal worden.

Voor de ziekte klassieke varkenspest gelden er geen Europese regels op basis waarvan een monitoringsprogramma uitgevoerd moet worden. De kenmerken van de Nederlandse

varkenssector, de ervaring met de uitbraak van deze ziekten in 1997 en de gevolgen daar van maken dat er gekozen is ook op de aanwezigheid van Klassieke varkenspest te monitoren. Net als onder de oude regelgeving is deze verplichting van toepassing op bedrijven uit de categorie A, C en E gezien de positie van deze bedrijven in de productiepiramide (zie paragraaf 4.1.2). Om dezelfde redenen als bij de monitoring van ZvA worden de regels voor de monitoring van klassieke varkenspest bij ministeriële regeling nader uitgewerkt.

4.2.2.5. Pluimvee

Voor vogelgriep is er een zogeheten bewakingsprogramma van de Unie vastgesteld waarvoor de eisen zijn opgenomen in bijlage II van gedelegeerde verordening (EU) 2020/689. Lidstaten moeten het monitoringsprogramma risico gebaseerd invullen. Dat betekent dat lidstaten op basis van de kenmerken van de sector en andere risicofactoren en programma moeten uitvoeren. Voor Nederland geldt dat er veel pluimveebedrijven zijn en dat er de afgelopen jaren regelmatig uitbraken van vogelgriep zijn geweest bij verschillende soorten pluimvee. Daarom is het van belang om alle soorten pluimvee mee te nemen in het monitoringsprogramma. Wel worden sommige soorten uitgebreider onderzocht omdat zij gevoeliger zijn zoals kalkoenen of indien ze besmet zijn minder verschijnselen laten zien. Dieren die meer kans lopen besmet te raken, zoals dieren met buitenuitloop, worden vaker onderzocht. De regels voor de aard en frequentie van het onderzoek zijn zeer technisch en gedetailleerd. Bovendien moet het programma indien de gezondheidssituatie daar aanleiding toe geeft snel aangepast kunnen worden. Daarom is er voor gekozen om een grondslag op te nemen in het Besluit houders van dieren (artikel 2.76ib) op basis waarvan deze monitoring bij ministeriële regeling nader uitgewerkt zal worden. Het onderzoek, de analyse van de uitkomsten en de rapportage wordt uitgevoerd door de instelling die is aangewezen voor uitvoering van monitoringsprogramma's (zie toelichting paragraaf 3.3). Gezien het risico van verspreiding van vogelgriep mag pluimvee alleen verplaatst worden als ze conform de eisen van het monitoringsprogramma onderzocht zijn en de uitslag bekend is. Dieren die binnen acht dagen na het uitkomen uit het ei worden verplaatst zijn hier van uitgezonderd mits de ouderdieren conform de eisen onderzocht zijn.

Op basis van artikel 8 van gedelegeerde verordening 2019/2035 moeten inrichtingen waar pluimvee wordt gehouden en van waaruit pluimvee of pluimveeproducten naar andere lidstaten worden verplaatst volgens een voorgeschreven monitoringsprogramma gemonitord worden op niet-zoönotische salmonellose en mycoplasmosen. In bijlage II van die verordening is uitgewerkt welke pluimveesoorten met welke frequentie op welke soort mycoplasma of salmonella onderzocht moeten worden. Omdat er in Nederland geen duidelijke scheiding is tussen inrichtingen met pluimvee die produceren voor de nationale markt en inrichtingen die produceren voor de Europese markt en omdat dit per moment en per bedrijf kan verschillen, is er voor gekozen om de Europese monitoringsverplichtingen van toepassing te verklaren op alle inrichtingen met pluimvee (artikel 2.76ic van het Besluit houders van dieren). Dit is ook van belang omdat inrichtingen met pluimvee in Nederland al sinds jaren vrij zijn van deze ziekteverwekkers. Het onderzoek, de analyse van de uitkomsten en de rapportage wordt uitgevoerd door de inrichting die is aangewezen voor uitvoering van monitoringsprogramma's (zie toelichting paragraaf 3.3). Om het monitoringsprogramma nationaal goed uit te voeren zijn aanvullende regels nodig voor onder andere de wijze en frequentie van monsternamen. Deze regels zijn zeer technisch en gedetailleerd en eventuele wijzigingen in de monitoring aan de hand van de diergezondheidssituatie moeten snel doorgevoerd kunnen worden. Daarom is er voor gekozen om een grondslag op te nemen in het Besluit houders van dieren (artikel 2.76ic, tweede lid) op basis waarvan deze monitoring bij ministeriële regeling nader uitgewerkt zal worden.

Op basis van bijlage II van verordening 2019/2035 hoeven leghennen en slachtkalkoenen niet onderzocht te worden op mycoplasma gallisepticum. Onder de oude regelgeving was dit als aanvullende nationale eis opgenomen om een beeld te krijgen van de infectiedruk van mycoplasma gallisepticum onder deze categorieën pluimvee. Deze kiem wordt nog wel eens gevonden in leghennen maar al jaren niet meer in opfok- en vermeerderingsdieren. Het is zinvol om te weten wat de infectiedruk is in legpluimvee, maar een op basis van de regelgeving verplicht monitoringsprogramma is daarvoor niet zonder meer noodzakelijk. Deze verplichting zal dan ook per 21 april 2023 komen te vervallen. Omdat deze verplichting al jaren deel uitmaakt van de regels voor pluimvee en om voldoende tijd te hebben om te onderzoeken wat het alternatief is voor het verkrijgen van inzicht in de infectiedruk en het invoeren van dat alternatief per 21 april 2023, is gekozen voor een overgangperiode van 2 jaar.

4.2.3. Laboratoria

Er zijn verschillende aanleidingen om onderzoek naar de aanwezigheid van ziekteverwekkers in dieren of (levende) dierlijke producten te laten doen in een laboratorium. De aanleiding kan het onderzoeken van een verdenking met een besmetting zijn (zie toelichting paragraaf 3.2), een test in het kader van een monitoringsprogramma (zie toelichting paragraaf 4.2) of een test om aan te kunnen tonen dat dieren of (levende) dierlijke producten voldoen aan de eisen voor verplaatsing binnen de unie of van Nederland naar een derde land (zie toelichting paragraaf 4.1.5). In alle gevallen is het van belang dat het onderzoek gedaan wordt door een laboratorium dat onafhankelijk en onpartijdig is en de juiste deskundigheid heeft voor het uitvoeren van het onderzoek. In de gedelegeerde regelgeving onder de diergezondheidsverordening zijn voor verschillende aanleidingen, diersoorten in combinatie met dierziekte specifieke testmethoden voorgeschreven. Het is ook van belang voor een specifieke aanleiding voor het uitvoeren van onderzoek de juiste voorgeschreven testmethode wordt gebruikt.

Het uitvoeren van onderzoek naar de aanwezigheid van dierziekten is een andere officiële activiteit zoals bedoeld in verordening (EU) 2017/625 (officiële controle verordening). Conform artikel 37 van die verordening moet onderzoek, voor zover het ter uitvoering of controle van Europese regels voor diergezondheid dient, door een zogeheten officieel laboratorium worden uitgevoerd. Met de eisen die de officiële controle verordening aan officiële laboratoria stelt wordt de onafhankelijke, onpartijdige en deskundige uitvoering van het onderzoek geborgd. Om dit nationaal goed uit te kunnen voeren is nationale regelgeving nodig zoals regels voor een audit door het nationale referentie laboratorium of de wijze waarop een aanvraag voor erkenning voor een bepaalde testmethode aangevraagd kan worden.

Het komt ook voor dat onderzoek uitgevoerd moet worden in het kader van andere verplichtingen dan die uit Europese regels, zoals onderzoek naar een ziekte die op basis van nationaal recht is aangewezen of in het kader van een monitoringsprogramma dat op basis van nationaal recht wordt uitgevoerd. In die gevallen zijn de eisen voor officiële laboratoria uit de officiële controle verordening niet van toepassing. Ook voor die onderzoeken is het van belang dat het onderzoek wordt uitgevoerd door een laboratorium dat onafhankelijk, onpartijdig en deskundig is en de juiste testmethode gebruikt. Ook daarom is nationale regelgeving ten aanzien van laboratoria nodig. Het betreft technische en gedetailleerde regels over onder andere de combinaties van aanleiding, dierziekten en testmethoden waarvoor laboratoria erkend kunnen worden. Deze regels zullen daarom in een ministeriële regeling nader uitgewerkt worden. Op basis van artikel 4.10 van het Besluit handhaving en overige zaken Wet dieren kunnen nadere eisen gesteld worden aan de inrichting waar het onderzoek wordt uitgevoerd en de wijze waarop het onderzoek uitgevoerd moet worden. Hiermee kan onder andere gebruik van de juiste testmethode en het laten uitvoeren van audits worden geregeld. Het tweede lid van dat artikel is de grondslag om een bepaald laboratorium voor het uitvoeren van een bepaald onderzoek te erkennen.

4.3. Randvoorwaarden voor een effectieve preventie en bestrijding van dierziekten

4.3.1. Registratieverplichtingen

Het juist en tijdig registreren van gegevens is nodig om toe te kunnen zien op het naleven van de regels door exploitanten. Tevens maakt het registeren van informatie het mogelijk om in geval van een besmetting te traceren waar (mogelijk) besmette dieren of (levende) dierlijke producten vandaan gekomen zijn of naartoe verplaatst zijn. Aangezien het grootste risico voortkomt uit verplaatsingen van dieren zelf bevat de diergezondheidsverordening uitgebreide regels voor de identificatie en registratie van dieren. Deze worden in paragraaf 4.3.2 nader toegelicht.

Op basis van de artikelen 84, tweede lid, 87, tweede lid, 90, tweede lid, 96, tweede lid, 172, tweede lid, of 180, tweede lid van de diergezondheidsverordening moeten exploitanten de bevoegde autoriteit bepaalde informatie verstrekken. Er is echter geen termijn gesteld waarbinnen de in die artikelen vereist informatie verstrekt moet worden. Om te zorgen dat de informatie tijdig verwerkt en indien nodig aangepast wordt is het wenselijk om duidelijkheid te creëren over de termijn waarbinnen de informatie aangeleverd moet worden. Aangezien het om nationale regelgeving gaat die nodig is om Europese bepalingen goed uit te kunnen voeren is er voor gekozen in artikel 1.48 van het Besluit houders van dieren een grondslag op te nemen om bij ministeriële regeling de termijn vast te kunnen stellen.

Op grond van artikel 104 van de diergezondheidsverordening rust op iedere vervoerder van dieren de verplichting om gegevens over de uitgevoerde transportbewegingen bij te houden. Het gaat om informatie over de inrichtingen die zijn aangedaan, de categorieën, soorten en het aantal

vervoerde dieren, de reiniging, ontsmetting en desinfectatie van de gebruikte vervoermiddelen en nadere gegevens over de documenten die de betrokken dieren begeleiden. Vervoerders die hoefdieren vervoeren tussen lidstaten vervoeren moeten op grond van artikel 34 van gedelegeerde verordening (EU) 2019/2035 de volgende informatie registreren:

- het kenteken- of registratienummer van het vervoermiddel;
- de data en tijdstippen waarop de dieren bij de inrichting van oorsprong worden ingeladen;
- de naam, het adres en het unieke registratie- of erkenningsnummer van elke bezochte inrichting;
- de data en tijdstippen waarop de dieren bij de inrichting van bestemming worden uitgeladen;
- de data en plaatsen van de reiniging, ontsmetting en desinfectatie van de vervoermiddelen;
- de referentienummers van de documenten die de dieren vergezellen.

Met artikel 1.38 in het Besluit houders van dieren wordt de in artikel 34 van die gedelegeerde verordening opgenomen informatieverplichting ook van toepassing op vervoerder van hoefdieren en pluimvee die alleen dieren binnen Nederland vervoeren. De reden hiervoor is dat de informatieverplichting uit artikel 34 van de gedelegeerde voornamelijk een nadere concretisering behelst van de informatie die op basis van artikel 104 van de diergezondheidsverordening moet worden geregistreerd. De eisen van artikel 104 van de diergezondheidsverordening zouden anders een nadere concretisering in de uitvoering moeten krijgen, terwijl alleen het registreren van het kenteken- of registratienummer van het vervoermiddel is aanvullend ten opzichte van artikel 104. Door aan te sluiten bij de concretisering die geldt voor vervoerders van hoefdieren tussen lidstaten zijn de eisen voor alle type vervoerders gelijk. Er is voor gekozen om deze bepaling niet alleen voor vervoerders van hoefdieren maar ook voor vervoerders van pluimvee van toepassing te verklaren. Dit zijn de diersoorten waarvoor relatief veel nationaal vervoer is en deze concretere eisen van toegevoegde waarde zijn voor tracing bij uitbraak van een dierziekte.

Artikel 104 van de diergezondheidsverordening geeft lidstaten de mogelijkheid om bepaalde vervoerders die een gering risico vormen voor verspreiding van aangewezen of nieuwe ziekten vrij te stellen van alle of een deel van de registratieplichten. Voor het gebruik van deze mogelijkheid geldt dat lidstaten wel rekening moeten houden met de voorwaarden die in een uitvoeringshandeling van de Europese Commissie vastgelegd kunnen zijn (artikel 107 diergezondheidsverordening). Daarom zal een eventuele uitzondering in een ministeriële regeling worden uitgewerkt op basis van artikel 4.9 van het Besluit handhaving en overige zaken Wet dieren. Tot slot geldt voor vervoerders dat ze de documentatie van de geregistreerde gegevens moeten bewaren voor een door de bevoegde autoriteit vastgesteld periode van niet minder dan 3 jaar. Omdat een termijn van 3 jaar in dit geval voldoende wordt geacht, wordt met artikel 1.39 van het Besluit houders van dieren deze periode vastgesteld op het Europese minimum van 3 jaar.

4.3.2. Identificatie en registratie van dieren

Grotendeels continueert de diergezondheidsverordening de vroegere Europese regelgeving op het gebied van identificatie en registratie (I&R) van dieren. In gedelegeerde verordening (EU) 2019/2035 zijn nadere regels gesteld voor inrichtingen waar landdieren worden gehouden en broederijen, alsmede voor de traceerbaarheid van bepaalde gehouden landdieren en broedeieren opgenomen. Regels voor I&R zijn nodig om de preventie, monitoring en bestrijding van dierziekten effectief en efficiënt uit te kunnen voeren. Door de regels voor I&R is inzichtelijk op welke locaties dieren gehouden worden en worden transportbewegingen van dieren geregistreerd. Hiermee is tracing van risicovolle contacten tussen dieren in geval van een besmetting eenvoudig en snel mogelijk.

De Europese grondslag voor I&R is dus diergezondheid, de verordening staat expliciet toe dat de registraties van inrichtingen in het kader van I&R ook met registraties in het kader van andere doelen gecombineerd kan worden (diergezondheidsverordening artikel 101 lid 2 en artikel 108 lid 5). Hierbij gaat het bijvoorbeeld om tracing in het kader van voedselveiligheid of om vanuit welzijnsperspectief het in beeld brengen van de sterfte van jonge dieren.

De diergezondheidsverordening en verordening (EU) 2019/2035 stellen regels over de volgende onderwerpen:

1. De registratie of erkenning van inrichtingen waar dieren worden gehouden (artikelen 84 en 94 van de diergezondheidsverordening).
2. De identificatie van dieren door middel van identificatiemiddelen (zoals bijvoorbeeld oormerken, zie onder andere de artikelen 112 tot en met 117 van de diergezondheidsverordening).

3. De registratie van dieren of verplaatsingen van dieren (individueel of bijvoorbeeld in koppels, zie onder andere de artikelen 112 tot en met 117 van de diergezondheidsverordening).
4. De documentatieverplichtingen voor exploitanten van inrichtingen waar dieren worden gehouden (zie hiervoor onder andere artikel 102 diergezondheidsverordening en de artikelen 22 tot en met 25 van verordening (EU) 2019/2035).
5. Het opzetten van een identificatie en registratie systeem door de lidstaat (artikel 109 van de diergezondheidsverordening).

Het is noodzakelijk om ook aanvullende nationale regels te stellen voor I&R. Dit is gedaan in paragraaf 11 van het Besluit houders van dieren (artikel 6.4, onderdeel B, Besluit diergezondheid) In eerste instantie gaat het om regels die nodig zijn om de Europese regels voor I&R in Nederland goed uit te kunnen voeren. Zo moet de bevoegde autoriteit van de lidstaat de identificatiemiddelen waarmee dieren geïdentificeerd worden goedkeuren. Hiertoe is in het Besluit houders van dieren voorzien in voorschriften over het verkrijgen van een goedkeuring voor het gebruik van een identificatiemiddel ter identificatie van dieren in de zin van de diergezondheidsverordening. De Europese regels laten op bepaalde onderdelen ruimte aan de lidstaten om termijnen voor het aanbrengen van identificatiemiddelen bij dieren, voor registreren van aanvullende gegevens of bewaren van gegevens vast te stellen. Om redenen van handhaafbaarheid, verkleinen van de kans op fouten in de registratie en aansluiting bij bedrijfsvoering in een sector is het nodig om termijnen waarbinnen bepaalde diersoorten geïdentificeerd moeten worden korter vast te stellen dan de maximale termijn in de Europese regels. Door de grondslagen in het besluit kan het voormalige nationale beleid omtrent termijnen gehandhaafd worden.

Ook is er nationale regelgeving nodig om de procedurele kant van Europese verplichtingen verder vorm te geven. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het vaststellen van het middel waarmee een exploitant informatie aan de overheid moet verstrekken, nadere regels over hoe de exploitant reeds verstrekte informatie kan herstellen of intrekken of regels voor het verstrekken van identificatiedocumenten.

Specifiek voor pluimvee geldt dat aanvullend op de Europese regels verplaatsingen van koppels in een database geregistreerd moeten worden. Dat was onder de oude regels al het geval en dit wordt gecontinueerd gezien de structuur van die sector en de noodzaak om in geval van een besmetting met een dierziekte efficiënt de tracering uit te kunnen voeren. Als er geen centraal systeem is waarin verplaatsingen geregistreerd worden, moet in geval van een besmetting de tracering handmatig worden uitgevoerd aan de hand van de (papier) administratie op inrichtingen. Dit zou in het geval van grote hoeveelheden inrichtingen heel omslachtig zijn en veel tijd kosten. Terwijl het voor de bestrijding van een ziekte cruciaal is om snel in beeld te hebben welke verplaatsingen van dieren er zijn geweest.

De nationale regels ter invulling van en ter aanvulling op de Europese regels hebben een sterk technisch en gedetailleerd karakter. Tevens is de precieze invulling er van op onderdelen afhankelijk van bepalingen in gedelegeerde- en uitvoeringshandelingen van de Europese Commissie die eenvoudig en snel gewijzigd kunnen worden. Om die twee redenen is er voor gekozen in het Besluit houders van dieren grondslagen op te nemen op basis waarvan de regels in een ministeriële regeling nader uitgewerkt worden.

4.4. Overige onderwerpen

4.4.1. Zoönosen

Een aantal Europese regels ten aanzien van ziekten die van dier op mens kunnen worden overgedragen (zoönosen) is niet door de diergezondheidsverordening vervangen. Het gaat om Verordening (EG) nr. 999/2001 houdende vaststelling van voorschriften inzake preventie, bestrijding en uitroeiing van bepaalde overdraagbare spongiforme encefalopathieën, Richtlijn 2003/99/EG inzake de bewaking van zoönosen en zoönoseverwekkers, verordening (EG) nr. 2160/2003 inzake de bestrijding van salmonella en andere specifieke door voedsel overgedragen zoönoseverwekkers en Besluit nr. 1082/2013/EU over ernstige grensoverschrijdende bedreigingen van de gezondheid. Daar waar onder de oude regelgeving nationale regels nodig waren voor de implementatie of uitvoering van deze Europese regels waren die gebaseerd op de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren.

Richtlijn 2003/99/EG heeft als doel dat zoönosen, zoönoseverwekkers en daarmee samenhangende antimicrobiële resistentie worden bewaakt en gedegen epidemiologisch onderzoek wordt gedaan naar uitbraken van door voedsel overgedragen zoönosen. Lidstaten moeten daartoe gegevens verzamelen inzake het voorkomen van zoönosen en zoönoseverwekkers bij dieren, in voeding,

diervoeders en bij de mens. Ter implementatie van richtlijn 2003/99/EG zijn artikel 1.32 en 1.33 in het Besluit houders van dieren opgenomen. Ten opzichte van het voorheen geldende Besluit zoönosen hebben er geen inhoudelijke wijzigingen plaatsgevonden. Voor nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij dat voorheen geldende besluit (Staatsblad 2014, 574).

Verordening (EG) nr. 2160/2003 en de daarop gebaseerde uitvoeringsverordeningen hebben tot doel dat adequate en doeltreffende maatregelen worden getroffen voor de detectie en de bestrijding van salmonella en andere zoönoseverwekkers in alle stadia van productie, verwerking en distributie van pluimveevlees en varkensvlees, in het bijzonder op het niveau van de primaire productie met inbegrip van diervoeders, teneinde de prevalentie ervan en het risico voor de volksgezondheid te verminderen. De verordening stelt specifieke eisen aan de wering en bestrijding van de belangrijkste serotypen van Salmonella bij kippen en kalkoenen. De achtergrond en het doel van deze Europese regelgeving is beschreven in de paragrafen 2.1 en 2.3 van de nota van toelichting bij het voorheen geldende Besluit zoönosen (Staatsblad 2014, 574). De Wet dieren biedt, in samenhang met het Besluit Diergezondheid, het Besluit houders van dieren, het Besluit dierlijke producten en het Besluit handhaving en overige zaken Wet dieren de basis om Verordening (EG) nr. 2160/2003 in Nederland uit te voeren.

Een belangrijk onderdeel van verordening (EG) nr. 2160/2003 betreft de uitvoering van monitoring naar de aanwezigheid van Salmonella op pluimveebedrijven. Hier is nationale regelgeving voor nodig om dit goed uit te kunnen voeren. Bijlage II, onderdeel B, bij verordening (EG) nr. 2160/2003 bevat minimum bemonsteringsvoorschriften ten aanzien van kippen die worden opgefokt tot leghen of vermeerderingsdier. Deze voorschriften zijn ingevolge de artikelen 4 en 5 van die verordening van toepassing vanaf het moment dat de Europese Commissie communautaire doelstellingen heeft vastgesteld ter vermindering van de prevalentie van die voorschriften. Voor die diercategorieën zijn tot op heden geen communautaire doelstellingen vastgesteld. In afwachting daarvan dienen de lidstaten zelf in regelgeving te voorzien. Nationaal moet daarom geregeld worden op welke momenten pluimveehouders monsters moeten nemen voor salmonellaonderzoek en op welke serotypen zij deze monsters moeten laten onderzoeken.

Het serotype Salmonella java komt in Nederland veelvuldig voor bij vleeskuikens en is weinig gevoelig voor gangbare bestrijdingsmaatregelen. Verordening (EG) nr. 2160/2003 bevat echter geen voorschriften voor dit serotype. Verordening (EG) nr. 2073/2005 eist echter dat vleesproducten en bereidingen vrij moeten zijn van alle salmonella's. Om die reden is het noodzakelijk om in aanvulling op verordening (EG) nr. 2160/2003 ook regels te stellen voor de monitoring op Salmonella java. Het gaat om technische en gedetailleerde regels die ook snel aangepast moeten kunnen worden indien wijzigingen in de uitvoeringsverordeningen daar aanleiding toe geven. Daarom is er voor gekozen om in het Besluit houders van dieren een grondslag op te nemen (artikel 2.76ie) om de nadere regels die nodig zijn voor uitvoering van de monitoring bij ministeriële regeling uit te werken.

Uit artikel 10 van de diergezondheidsverordening volgt dat een exploitant er verantwoordelijk voor is om het risico op verspreiding van ziekten te beperken. De diergezondheidsverordening is echter niet van toepassing op zoönotische salmonella. Daarom wordt in artikel 2.76if van het besluit houders van dieren geregeld dat het verboden is leghennen aan te voeren op een bedrijf waar de aanwezigheid van Salmonella enteritidis is vastgesteld, tenzij de aan te voeren leghennen zijn gevaccineerd tegen Salmonella enteritidis.

4.4.2. Niet-commerciële verkeer van honden, katten en fretten

De diergezondheidsverordening is ook van toepassing op het niet-commerciële verkeer van gezelschapsdieren naar een lidstaat uit een andere lidstaat of uit een derde land of gebied (deel VI). Verordening (EU) nr. 576/2013 blijft echter tot 21 april 2026 van toepassing op het niet-commerciële verkeer van gezelschapsdieren (artikel 277). De voorschriften van Verordening (EU) nr. 576/2013 die zien op het niet-commerciële verkeer van andere gezelschapsdieren dan honden, katten en fretten, zijn thans nog niet van kracht. Deze verordening moet daarom alleen uitgevoerd worden voor het niet-commerciële verkeer van honden, katten en fretten.

In de oude regelgeving (Regeling handel levende dieren en levende producten) waren bepalingen opgenomen om Verordening (EU) nr. 576/2013 in Nederland uit te kunnen voeren voor honden, katten en fretten. Deze regels worden onveranderd voortgezet. Aangezien met name de regels voor het identificatiedocument een technisch karakter hebben is er voor gekozen een grondslag op te nemen in het Besluit houders van dieren (artikel 3.24) en de nadere uitwerking in een ministeriële regeling te doen.

4.4.3. Meldplicht ziekteverwekkers

In sommige instellingen, bedrijven, of vestigingen daarvan wordt vaak gewerkt met ziekteverwekkers ten behoeve van onderzoek, onderwijs, diagnostiek of de productie van vaccins en andere biologische producten. Indien ziekteverwekkers uit dergelijke locaties in het milieu terecht kunnen de ziekteverwekkers leiden tot infectie van dieren of mensen. En daarmee een risico vormen voor de dier- of volksgezondheid. Het is daarom van belang dat in dergelijke locaties gewerkt wordt met inachtneming van internationale normen wat betreft het toepassen van biobeveiligings-, bioveiligheids- en biologische-inperkingsmaatregelen om te voorkomen dat ziekteverwekkers in het milieu terecht kunnen komen. Ook is van belang dat dergelijke instellingen, bedrijven, of vestigingen zorgvuldig om gaan met vervoer van ziekteverwekkers. In artikel 16 van de diergezondheidsverordening zijn daarom zorgplichten opgenomen voor laboratoria en andere instellingen waarin met ziekteverwekkers, vaccins en andere biologische producten wordt gewerkt.

Aangezien de overheid een verantwoordelijkheid heeft voor de bewaking van dier- en volksgezondheid is het, bijvoorbeeld in geval van een calamiteit, van belang te weten welke laboratoria en andere instellingen in Nederland met bepaalde ziekteverwekkers werken. Onder de oude regelgeving was het als gevolg van geldende nationale milieuregelgeving inzichtelijk waar zich laboratoria en andere instellingen bevinden die werken met bepaalde ziekteverwekkers. Door wijziging van de nationale milieuregelgeving is er voor gekozen aanvullend op de diergezondheidsverordening in het Besluit diergeneesmiddelen een meldplicht voor het werken met ziekteverwekkers op te nemen (artikel 7a.1). Laboratoria en andere instellingen die werken met een aangewezen ziekteverwekker zijn verplicht zich te melden bij de minister. De meldingsplicht is gericht aan laboratoria en andere instellingen. Er zijn twee voorwaarden verbonden aan het toepassingsbereik van de meldplicht.

Het is mogelijk dat een laboratorium of instellingen een monster aangeboden krijgt voor onderzoek en dat het monster (mogelijk) één van de aangewezen ziekteverwekkers bevat. Een laboratorium of instelling heeft in een dergelijke situatie niet de intentie om te werken met de betreffende ziekteverwekker. Veelal zal het laboratorium of de instelling het monster binnen de 30 dagen niet meer onder zich hebben en dit doorgestuurd hebben naar een officieel laboratorium voor bevestiging of hebben vernietigd. Gezien het beperkte risico van deze situatie en het voorkomen van onnodige lasten voor dergelijke laboratoria en instellingen is als eerste voorwaarde opgenomen dat de verplichting om te melden van toepassing is indien het laboratorium of de instelling de ziekteverwekker voor een aangesloten periode van 30 dagen onder zich hebben. Overigens moet een laboratorium of inrichting bij het aantonen van een ziekteverwekker van een aangewezen ziekte hier melding van maken op basis van artikel 1.29 en 1.30 van het Besluit houders van dieren.

Ten tweede moeten laboratoria en andere instellingen zich melden die tot doel hebben om de bacterie, het virus of andere ziekteverwekkers te vermenigvuldigen. Dit is van belang om ook inzichtelijk te hebben om welke bedrijven het gaat, omdat juist grotere hoeveelheden van een ziekteverwekker een groter risico op een uitbraak in zich hebben indien er geen adequate bioveiligheidsmaatregelen zijn genomen. De laboratoria en andere instellingen die onder deze meldplicht vallen zullen voornamelijk laboratoria zijn die werken met grote hoeveelheden ziekteverwekkers, zoals farmaceutische bedrijven en onderzoeksinstellingen. Het uitgangspunt is dat bekend is dat laboratoria en andere instellingen na aanmelding een ziekteverwekker onder zich hebben, tenzij zij zich hiervoor weer afmelden. Daartoe is in het tweede lid een grondslag opgenomen. De reden hiervoor is te zorgen voor een actueel bestand dat tevens bijdraagt aan het epidemiologische onderzoek dat de minister bij een uitbraak van een aangewezen dierziekte moet verrichten. De melding dient te worden gedaan bij de NVWA via een formulier dat op de website beschikbaar wordt gesteld.

De meldplicht is alleen noodzakelijk voor ziekteverwekkers die indien ze in het milieu terecht komen en dieren of mensen besmetten grote gevolgen kunnen hebben. Dit gaat deels om een selectie van ziekten die op basis van de diergezondheidsverordening zijn aangewezen maar het kan ook om andere ziekteverwekkers gaan. De ziekteverwekkers waarvoor de meldplicht geldt worden op een lijst opgenomen. Het is wenselijk de lijst eenvoudig aan te kunnen passen zodat ziekteverwekkers snel toegevoegd kunnen worden als daar aanleiding toe is, bijvoorbeeld in het geval van een nieuwe ziekte. Daarom is er voor gekozen om de lijst in een ministeriële regeling op te nemen.

4.4.4. Waterdieren

De diergezondheidsverordening ziet ook op waterdieren. Deze zijn gedefinieerd als vissen van bepaalde klassen en superklassen en specifieke waterweekdieren en waterschaaldieren. Waarbij alle levensfasen van die soorten inclusief eieren, zaadcellen en gameten er ook bij horen (artikel 4). De kenmerken van de Nederlandse aquacultuursector en de diergezondheidssituatie daar van maken dat er geen noodzaak is tot aanvullende nationale regels voor de gezondheid van waterdieren. Voor wat betreft het in het wild vrijlaten van waterdieren kunnen lidstaten voorschrijven dat waterdieren slechts in het wild mogen worden vrijgelaten wanneer zij afkomstig zijn van een lidstaat dat vrij is van bepaalde aangewezen ziekten (artikel 199 van de diergezondheidsverordening). Aan dit artikel kan uitvoering worden gegeven op grond van artikel 4.9 van het onderhavige besluit in samenhang met artikel 2.3, vierde lid, van de Wet dieren. Aangezien dit op basis van wijziging van de gezondheidsstatus in andere lidstaten snel aangepast moet kunnen worden is er voor gekozen in het onderhavige besluit een grondslag op te nemen op basis waarvan bij ministeriele regeling nadere regels gesteld kunnen worden. Waterdieren waarop de diergezondheidsverordening van toepassing is vallen buiten de reikwijdte van het algemene verbod op het uitzetten van dieren vanuit het oogpunt van soortenbescherming en de daarbij behorende ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheid (artikel 3.34, eerste lid en derde lid, van de Wet natuurbescherming) voor zover de waterdieren zijn opgenomen in bijlage 1 van de Uitvoeringsregeling Visserij (artikel 3.34, tweede lid, van de Wet natuurbescherming). Met betrekking tot waterdieren waarop de diergezondheidsverordening van toepassing is en die wel onder het verbod van artikel 3.34, eerste lid, van de Wet natuurbescherming vallen, geldt dat er, vanuit het oogpunt van soortenbescherming, een ontheffing of vrijstelling van dat verbod kan worden verleend. Dit laat onverlet dat eventuele regels ter uitvoering van artikel 199 van de diergezondheidsverordening onverminderd gelden.

Hoofdstuk 5 Toetsen

5.1. Uitvoerbaarheid- en handhaafbaarheid

Pm

5.2. Adviescollege toetsing regeldruk

Pm

5.3. Financiële gevolgen

Dit besluit is gebaseerd op de Wet dieren en bevat naast de artikelen voor het Besluit diergezondheid ook de aanpassingen van het Besluit handhaving en overige zaken wet dieren, het Besluit dierlijke producten, het Besluit diergeneesmiddelen en het Besluit houders van dieren. Met name in deze laatste drie Besluiten zijn aanpassingen gedaan die mogelijk tot een verhoging van de regeldruk kunnen leiden. Hierbij is alleen gekeken naar de regeldruk die het gevolg is van de regels die aanvullend zijn op de Europese regels en in vergelijking met de situatie onder de oude regels.

Zowel in artikel 1A.1 van het Besluit dierlijke producten als in artikel 1.59 van het Besluit houders van dieren wordt in de nieuwe regelgeving bepaald dat wanneer het derde land waar de dierlijke producten naar worden geëxporteerd geen voorschriften stelt aan de inrichting waar onderzoekswerkzaamheden plaatsvinden, Onze Minister inrichtingen kan erkennen voor het doen van laboratoriumtests, analyses en diagnoses. Bij vergelijking met de oude situatie zijn de eisen gelijk gebleven of zelfs verlicht, wat een verlaging van de kosten kan betekenen. Onder de oude regels gold namelijk dat als er geen laboratorium erkend was voor een bepaalde test, het onderzoek altijd door het Nationaal referentie laboratorium gedaan moet worden. Nu is de mogelijkheid gecreëerd om in het geval er geen erkend laboratorium voor een test is ook andere laboratoria dan het Nationaal referentie laboratorium te gebruiken. Deze regels worden nog nader uitgewerkt bij ministeriële regeling. Het gevolg van deze wijziging kan zijn dat er meer laboratoria bepaalde testen gaan aanbieden waardoor de lasten lager zouden kunnen worden.

Artikel 7a.1 van het Besluit diergeneesmiddelen geeft aan dat de exploitant van een bedrijf of inrichting waar zich een bij ministeriële regeling aangewezen ziekteverwekker bevindt, in bepaalde gevallen dit moet melden bij Onze Minister. Er zal van exploitanten van bijvoorbeeld laboratoria en andere inrichtingen worden gevraagd om te melden welke ziekteverwekkers van de lijst zij al dan niet in hun bezit hebben. Dit vraagt een beperkte administratie die gemakkelijk is in te voeren in laboratoriummanagementsystemen. De frequentie van melden zal niet tot een grote lastenverzwaring leiden.

Artikel 1.35 van het Besluit houders van dieren stelt eisen aan het overladen van hoefdieren van een voorwagen op een achterwagen van een vervoerseenheid bij het verzamelen. Het uitgangspunt is dat overladen één keer toegestaan is. Voor het verzamelen van slachtrunderen is hier een uitzondering op gemaakt, daarbij mag twee keer worden overgeladen. Dat is een versoepeling ten opzichte van de oude situatie waarbij dit voor slachtrunderen ook één keer was toegestaan. Het verzamelen van slachtrunderen kan daardoor efficiënter worden gedaan wat een kostenbesparing met zich meebrengt.

Artikel 1.38 van het Besluit houders van dieren regelt dat vervoerders van hoefdieren en pluimvee die alleen dieren binnen Nederland vervoeren dezelfde administratie moeten bijhouden als vervoerders die tussen lidstaten dieren vervoeren, zie ook paragraaf 4.3.1. van deze toelichting. Ondanks dat hiermee ten opzichte van de Europese regels extra eisen worden gesteld aan deze groep vervoerders zijn de gevolgen voor de lastendruk zeer beperkt. Deze groep vervoerders moet namelijk op basis van artikel 104 van de diergezondheidsverordening vergelijkbare gegevens registreren. De eisen in artikel 1.38 van het Besluit houders zijn vooral een nadere concretisering van de eisen in artikel 104, alleen de plicht om gegevens over kenteken- of registratienummer van het vervoermiddel bij te houden zijn extra. Het bijhouden van deze informatie zorgt voor een zeer beperkte toename van de lasten aangezien deze gegevens alleen een extra onderwerp zijn waarvoor informatie moet worden geregistreerd.

Op basis van artikel 1.54 van het Besluit houders van dieren zal worden geregeld dat de houder van de schapen en/of geiten die verplicht is zijn dieren te vaccineren tegen Q-koorts in zijn administratie vastlegt wanneer het dier is gedekt of geïnsemineerd en wanneer het dier heeft geworpen. Dit is een extra administratieve last ten opzichte van de oude situatie. Daartegenover staat dat de verplichting om de dieren vóór 1 augustus te hebben gevaccineerd tegen Q-koorts is vervallen. Omdat de voorwaarde dat de dieren uiterlijk drie weken voor de dekking/inseminatie volledig gevaccineerd zijn tegen Q-koorts nog wel bestaat, is het noodzakelijk om vast te leggen wanneer de dieren zijn gedekt of geïnsemineerd. Alleen dan is controle door de NVWA mogelijk. Voor de berekening van de administratieve lasten is uitsluitend gekeken naar de aanvullende handeling die uitgevoerd moet worden ten opzichte van de situatie zoals deze bestond voor de inwerkingtreding van onderhavige regeling. Houders van schapen en/of geiten die verplicht zijn hun dieren te vaccineren tegen Q-koorts moeten in hun administratie registreren op welke datum de dieren zijn gedekt of geïnsemineerd. Voor houders van schapen en/of geiten op een locatie met een publieksfunctie, evenementen, tentoonstellingen of keuringen bestond deze verplichting al voor de inwerkingtreding van onderhavige regeling. Voor deze groep houders is er daarom geen verzwaring van de administratieve lasten. Voor houders van 50 of meer schapen en/of geiten ten behoeve van de (opfok voor) bedrijfsmatige melkproductie is de registratie van de datum waarop de dieren zijn gedekt of geïnsemineerd wel een aanvullende handeling. Dit betreft naar verwachting zo'n 750 bedrijven per jaar (bron: I&R rapportage 2019, RVO.nl). Het registreren van de datum waarop een dier gedekt of geïnsemineerd zal naar verwachting 10 seconden per dier in beslag nemen. Op een gemiddeld bedrijf zal 50% van de dieren jaarlijks gedekt of geïnsemineerd worden. Voor een gemiddeld bedrijf, met een bedrijfsgrootte van 700 dieren (bron: I&R rapportage 2019, RVO.nl), is de extra administratieve last daarmee 350 meldingen * 0,17 minuut * €34,- per uur is €33,72 per jaar. Voor de (opfok voor) melkschapen- en melkgeitensector als geheel bedraagt de verhoging van de administratieve last daarmee: 750 bedrijven * 33,72 is €25.288 per jaar.

Artikel 2.10f, eerste lid, van het Besluit houders van dieren geeft een kleine wijziging weer ten opzichte van de oude situatie. Het artikel geeft namelijk aan dat een vervoermiddel waarmee een of meer evenhoevigen in Nederland worden gebracht vanuit een lidstaat waar een uitbraak van een bij ministeriële regeling aangewezen besmettelijke dierziekte bij de gehouden dieren is bevestigd, een tweede keer moet worden gereinigd en ontsmet op een erkende reinigings- en ontsmettingsplaats. In de oude bepalingen gold dit voor al het vervoer vanuit alle lidstaten waarmee evenhoevigen in Nederland worden gebracht, ongeacht de vraag of er een uitbraak van een of meer aangewezen ziekten in de betreffende lidstaat is. Dit houdt derhalve een verlichting in van de lastendruk. Het tweede lid van dit artikel geeft een verlichting voor vervoermiddelen die vanuit Litouwen, Polen en Estland en anders dan in doorvoer leeg in Nederland worden gebracht. In de oude bepaling dienden deze vervoermiddelen te allen tijde op een erkende reinigings- en ontsmettingsplaats worden gereinigd en ontsmet. In de huidige bepaling is dat alleen wanneer een uitbraak van een bij ministeriële regeling aangewezen besmettelijke dierziekte bij de gehouden dieren is bevestigd in die landen. Ook dit is derhalve een verlichting van de lastendruk.

Artikel 2.76ic. van het Besluit houders van dieren is de grondslag om de monitoring naar bepaalde ziekten bij pluimvee in ministeriële regeling nader uit te werken. Zoals in paragraaf 4.2.2.5. is toegelicht zal de verplichte monitoring naar mycoplasma gallisepticum bij leghennen en slachtkalkoenen per 21 april 2023 komen te vervallen en worden vervangen door een andere methode om de infectiedruk in beeld te brengen. Deze wijziging zorgt waarschijnlijk voor een wijziging in de regeldruk. Dit kan echter pas in beeld gebracht worden als duidelijk is hoe het alternatief voor de infectiedruk meting er uit komt te zien.

Veel regels die in dit besluit zijn opgenomen, worden nader uitgewerkt in de ministeriële regeling. Mogelijke effecten hiervan voor de regeldruk worden bij de desbetreffende regeling in beeld gebracht.

5.4. EU notificatie

pm

Hoofdstuk 6 Consultatie

pm

Hoofdstuk 7 Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking met ingang van 21 april 2021. Hiermee wordt afgeweken van de vaste verandermomenten, zoals opgenomen in het kabinetsbeleid inzake vaste verandermomenten (Kamerstukken II 2009/10, 29 515, nr. 309). Het kabinetsbeleid biedt de mogelijkheid af te wijken van vaste verandermomenten indien nodig voor de implementatie van Europese regelgeving.

Deel II Artikelsgewijs

A. Besluit diergezondheid

Artikelen 2.1 en 2.2

Artikelen 2.1 en 2.2 bevatten criteria aan de hand waarvan kan worden bepaald of een dier als verdacht van besmetting met een dierziekte moet worden aangemerkt respectievelijk besmet is met een dierziekte. De criteria zijn enkel van toepassing op dierziekten die in andere EU regelgeving dan de diergezondheidsverordening zijn gereguleerd of op nationaal niveau zijn aangewezen op grond van de Wet dieren. Artikelen 2.1, eerste lid, en artikel 2.2 komen inhoudelijk overeen met de bepalingen in de diergezondheidsverordening waarin de criteria voor verdenking respectievelijk besmetting zijn opgenomen (artikel 9, eerste en tweede lid, van verordening (EU) 2020/689). Nu voor de criteria voor verdenking en besmetting is aangesloten bij de diergezondheidsverordening geldt voor alle aangewezen dierziekten hetzelfde kader. Voorheen waren de criteria voor verdenking geregeld in artikel 2 van het Besluit verdachte dieren. Artikel 2.1, tweede lid, regelt wanneer een verdenking wordt beëindigd. De criteria voor beëindiging van een verdenking waren voorheen geregeld in artikel 4, tweede lid, van het Besluit verdachte dieren en zijn overgenomen in artikel 2.1, tweede lid. De criteria voor beëindiging van een verdenking zijn niet van toepassing op dierziekten waarop de diergezondheidsverordening van toepassing is. In de diergezondheidsverordening zijn dergelijke criteria niet opgenomen en lidstaten zijn niet bevoegd om over dit onderwerp aanvullende of strengere maatregelen te treffen.

Artikelen 3.1 tot en met 3.3

In paragraaf 3.3 van het algemeen deel van de toelichting is beschreven dat de keuze voor de uitvoering van een aantal monitoringsprogramma's als wettelijke taak bij een instelling met een laboratorium worden belegd. Essentieel voor de monitoring op dierziekte is dat monsters worden genomen van dieren of dierlijke producten die vervolgens door een laboratorium worden onderzocht. Artikel 10.2, eerste lid, onderdeel c, van de Wet dieren geeft de minister de bevoegdheid om met betrekking tot het doen van onderzoeken regels te stellen over inrichtingen waar onderzoekswerkzaamheden plaatsvinden en de wijze waarop het onderzoek plaatsvindt. Op basis van dat artikel is in de artikelen 3.1 tot en met 3.3 van dit besluit geregeld dat een instelling met een laboratorium wordt aangewezen voor de uitvoering van bepaalde monitoringsprogramma's. In dat kader worden door de instelling allerlei noodzakelijke onderzoekswerkzaamheden verricht zoals het nemen van monsters, het doen van de benodigde laboratoriumanalyses, -tests en diagnoses en het doen van secties en het rapporteren hierover. Artikel 3.1 biedt enerzijds aan de minister de grondslag om bij besluit een instelling met een laboratorium aan te wijzen en anderzijds de monitoringsprogramma's aan te wijzen die de instelling die is aangewezen uitvoert.

Door deze bevoegdheid tot aanwijzing bij de minister te beleggen, bestaat in het geval van een crisissituatie, bijvoorbeeld bij een uitbraak van een nieuwe dierziekte, de mogelijkheid om snel te handelen in het kader van de uitvoering van een monitoringsprogramma. De monitoringsprogramma's die op grond van artikel 3.1 zullen worden aangewezen zijn de monitoringsprogramma die krachtens de artikelen 26, eerste lid, 31, eerste en tweede lid, of 36, eerste lid, onderdeel d, onder i, van de diergezondheidsverordening zijn vastgesteld. Daarnaast zal ook het nationale monitoringsprogramma voor Q-koorts worden aangewezen (artikel 2.76ig van het Besluit houders van dieren). Zie hiervoor ook paragraaf 4.2.2.3 van het algemeen deel van de toelichting.

Voor een goede uitvoering van een monitoringsprogramma is het van belang dat iedere exploitant meewerkt, zodat er statistisch gezien voldoende representatieve monsters worden genomen. Om die reden wordt in artikel 3.3 geregeld dat iedere exploitant verplicht is om het nemen van monster door de aangewezen instelling toe te staan en de monster vervolgens aan die instelling af te staan, voor zover het gaat om monitoringsprogramma's die vallen onder de wettelijke taak. Een exploitant kan een houder van levende dieren zijn, maar ook exploitanten van slachthuizen, inrichtingen voor levende producten of dierlijke producten bestemd voor menselijke consumptie zoals melk, vallen hieronder.

Tot slot geeft artikel 3.2 de minister de bevoegdheid om via instructies sturing te geven aan de uitvoering en verantwoording van monitoringsprogramma's. Hierbij valt te denken aan het maken van een werkplan.

Artikelen 4.1 tot en met 4.3

Zie hoofdstuk 3.2.2 van het algemene deel van de toelichting.

Artikelen 4.4 en 4.5

Zie hoofdstuk 3.2.3 van het algemene deel van de toelichting.

Artikelen 4.6 en 4.7

Zie hoofdstuk 3.2.4 van het algemene deel van de toelichting.

Hoofdstuk 5

Hoofdstuk 5 van het Besluit diergezondheid is gereserveerd voor regels die betrekking hebben op de diergezondheidsheffing.

Artikel II van de wet van 5 juli 2017 tot wijziging van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren en de Wet dieren in verband met de herziening van het heffingenstelsel ten behoeve van de kosten van de bestrijding en het weren van besmettelijke dierziekten, zoönosen en zoönoseverwekkers (herziening heffingenstelsel Diergezondheidsfonds) (Stb. 313) introduceert de wettelijke regels over de diergezondheidsheffing in de Wet dieren (hoofdstuk 9, paragraaf 4, van de wet). Bij algemene maatregel van bestuur worden de tarieven van de heffingen vastgesteld (artikel 9.25 van de wet), de zogenoemde plafondbedragen (artikel 9.22 van de wet) en de omvang van reserves (artikel 9.23, eerste lid, onder b, en derde lid, van de wet). Dit aangehaalde artikel van de wijzigingswet zal op het zelfde moment in werking treden als de onderdelen van de Wet dieren die betrekking hebben op diergezondheid.

De uitvoeringsbepalingen met betrekking tot 2021 zullen in een separate algemene maatregel van bestuur worden opgenomen (Besluit diergezondheidsheffing). Dat besluit heeft mede als grondslag de betreffende bepalingen van de Wet dieren. Het voornemen is om de bepalingen die betrekking hebben op 2022 en verder, op te nemen in hoofdstuk 5 van het Besluit diergezondheid.

B. Artikel 6.1 (wijzigingen van het Besluit dierlijke producten)

Artikel 1A.1

Zie paragraaf 4.1.5 van het algemeen deel van de toelichting.

Artikel 1A.2

Titel III van de diergezondheidsverordening vormt de basis van de Europese Commissie om regels te stellen over de binnenkomst van dieren, levende dierlijke producten en producten van dierlijke oorsprong in de Unie. In algemene zin geldt dat invoer van dieren en producten alleen is toegestaan indien die dieren en producten afkomstig zijn van derde landen die op een door de Europese Commissie gepubliceerde lijst staan, zie hiervoor artikel 229 diergezondheidsverordening. De Europese Commissie stelt op grond van artikel 234 van de diergezondheidsverordening voorschriften vast over de dieren en dierlijke producten die de Unie binnenkomen. Voor veel dieren en dierlijke producten zijn die regels opgenomen in verordening (EU) 2020/692. Zie hiervoor ook paragraaf 4.1.5 van het algemeen deel van de toelichting.

Voor dieren, specifieke soorten of categorie van dieren, levende dierlijke producten en producten van dierlijke oorsprong waarvoor de Europese Commissie geen voorschriften heeft gesteld, geeft artikel 234, derde lid, van de diergezondheidsverordening lidstaten de ruimte om nationale regels te stellen. Hiertoe is in artikel 3.8 een bevoegdheid van de minister ten aanzien van levende dierlijke producten en producten van dierlijke oorsprong. Er kan hierbij gedacht worden aan het vanuit derde landen in Nederland brengen van bijensperma en eicellen van bijen.

Artikel 3.6

Zie paragraaf 4.1.6 van het algemeen deel van de toelichting.

C. Artikel 6.2 (wijziging Besluit handhaving en overige zaken Wet dieren)

Artikelen 4.8 en 4.9

Op deze artikelen is ingegaan in hoofdstuk 2 van het algemeen deel van de toelichting.

Artikel 4.10

Op verschillende momenten worden door laboratoria analyses, tests en diagnoses uitgevoerd met betrekking tot het aantonen van de gezondheidsstatus van dieren en dierlijke producten. Dit kan bijvoorbeeld op het moment dat ten behoeve van het intracommunautaire handelsverkeer een diergezondheidscertificaat is vereist of de aan- of afwezigheid van een dierziekte of ziekteverwekker moet worden aangetoond. In al die gevallen moeten laboratoria zijn aangewezen, indien het werkzaamheden betreft waarop verordening (EU) 2017/625 van toepassing is, of zijn erkend voor zover het laboratorium in andere gevallen werkzaamheden verricht.

De aanwijzing van laboratoria die laboratoriumanalyses, -tests, en -diagnoses uitvoeren ten behoeve van officiële controles of andere officiële activiteiten, is geregeld in artikel 37 verordening (EU) 2017/625. Laboratoria die in de gevallen, bedoeld in artikel 4.10, eerste lid, onderdelen b, c en d, laboratoriumwerkzaamheden verrichten, worden op grond van artikel 4.10, tweede lid, erkend.

Daarnaast bevat artikel 4.10, eerste en derde lid, een grondslag om regels te stellen over de laboratoria die laboratoriumanalyses, -tests, en -diagnoses uitvoeren en de wijze waarop die werkzaamheden plaatsvindt. Het uitgangspunt is daarbij het huidige beleid ten aanzien van de erkenning laboratoria wordt voortgezet. Daartoe bevat artikel 4.10, derde en vijfde lid, de nodige grondslagen. Tot slot wijst de minister op grond van artikel 4.10, vierde lid, instanties aan die de werkzaamheden van erkende laboratoria monitoren. Dit is, net als op dit moment het geval is, het voor de erkenning relevante aangewezen Nationaal Referentielaboratorium.

D. Artikel 6.3 (wijziging Besluit diergeneesmiddelen)

Artikel 7a.1

Dit artikel verplicht exploitanten van bedrijven en inrichtingen die werken met een bij ministeriele regeling aangewezen ziekteverwekker zich te melden bij de minister. In het eerste lid van artikel 7a.1 wordt het toepassingsbereik van de meldplicht beperkt.

Allereerst is de verplichting om te melden van toepassing indien exploitanten de aangewezen ziekteverwekker voor een aangesloten periode van 30 dagen onder zich hebben in hun bedrijf of inrichting. Voor deze periode is gekozen, omdat dit voorkomt dat er ook gemeld moet worden als een laboratorium of andere inrichting alleen voor een korte periode een monster onder zich heeft dat wordt aangeboden voor nadere laboratoriumonderzoek. Bovendien vormt het kortdurend in de opslag hebben van een dergelijke ziekteverwekker zonder daar verder mee te werken een gering risico. Daarom is er voor gekozen om kleinschalige diagnostische laboratoria of dierenartsenpraktijken uit te zonderen van deze verplichting.

Ten tweede moeten bedrijven of inrichtingen zich melden die tot doel hebben om de aangewezen ziekteverwekkers te vermenigvuldigen. Het is van belang om ook inzichtelijk te hebben om welke bedrijven of inrichtingen dit gaat, omdat juist grotere hoeveelheden van een ziekteverwekker, die ontstaan bij het vermenigvuldigen, een groter risico op een uitbraak met zich brengt indien er geen adequate bioveiligheidsmaatregelen zijn genomen.

De bedrijven en inrichtingen die onder deze meldplicht vallen, zullen voornamelijk laboratoria zijn die werken met grote hoeveelheden ziekteverwekkers, farmaceutische bedrijven en onderzoeksinstellingen.

Ook is voorzien in de mogelijkheid dat de exploitant de aanwezigheid van een ziekteverwekker in het bedrijf of de instelling kan afmelden zodra de ziekteverwekker zich daar niet meer bevindt. De reden hiervoor is om te zorgen voor een actueel bestand dat tevens bijdraagt aan het epidemiologische onderzoek dat de Minister bij een uitbraak van een bestrijdingsplichtige dierziekte moet verrichten.

De melding dient in de praktijk te worden gedaan bij de NVWA via een formulier dat op de website beschikbaar wordt gesteld.

E. Artikel 6.4 (wijziging Besluit houders van dieren)

Artikel 1.1

Met dit onderdeel worden enkele nieuwe begripsbepalingen toegevoegd aan de al in artikel 1.1 van het Besluit houders van dieren opgenomen bepalingen. De begripsbepalingen van spermawincentrum en verzamelcentrum kwamen ook in de op de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (hierna: Gwwd) gebaseerde regelgeving voor. Voor de huidige begripsbepalingen is

aangesloten bij de in de diergezondheidsverordening opgenomen begripsbepalingen. De overige nieuwe begripsbepalingen hebben betrekking op een verkorte weergave van een Europese richtlijn of verordening.

Artikelen 1.27 tot en met 1.33

In de nieuwe paragraaf 7 zijn regels opgenomen over melding en bewaking van dierziekten en zoönosen. Met de in deze paragraaf opgenomen artikelen 1.29 tot en met 1.31 is invulling gegeven aan artikel 18 van de diergezondheidsverordening, waarin een meldplicht is opgenomen voor bepaalde ziekten. Daarnaast is invulling gegeven aan artikel 269 van de diergezondheidsverordening, op grond waarvan lidstaten aanvullende eisen kunnen stellen. Daartoe is in de artikelen 1.30 en 1.31 de mogelijkheid opgenomen om bij ministeriële regeling dierziekten, zoönosen of ziekteverwekkers te kunnen aanwijzen of nadere regels te kunnen stellen over de melding. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 4.2.1 (meldplicht) van deze nota van toelichting. De artikelen 1.32 en 1.33 hebben betrekking op onderzoek naar zoönosen. Deze dienen ter implementatie van richtlijn 2003/99/EG en zijn inhoudelijk niet gewijzigd ten opzichte van de bepalingen die voorheen in het Besluit zoönosen waren opgenomen. Hierop is ingegaan in paragraaf 4.4.1. (zoönosen) van deze nota van toelichting.

Artikelen 1.34 tot en met 1.43

In de nieuwe paragraaf 8 zijn de regels opgenomen over het bijeenbrengen van dieren. De artikelen 1.34 tot en met 1.39 bevatten algemene regels voor het bijeenbrengen en de artikelen 1.40 tot en met 1.43 regels voor het bijeenbrengen voor de Nederlandse markt. Bij deze regels is, binnen de ruimte die de artikelen 170 en 269 van de diergezondheidsverordening de lidstaten bieden, zo veel mogelijk aangesloten bij de regels voor bijeenbrengen van dieren zoals die golden krachtens de op de Gwwd gebaseerde regelgeving. Ook is waar mogelijk rekening gehouden met een aantal wensen vanuit de desbetreffende sector om meer differentiatie naar diersoort aan te brengen bij overladen bij verzamelen op een vervoermiddel (artikel 1.35) en het laden en lossen op verschillende adressen (artikel 1.37). Voor een nadere toelichting op de verplichting tot het bijhouden van gegevens voor vervoerders die hoefdieren en pluimvee uitsluitend binnen Nederland vervoeren wordt verwezen naar paragraaf 4.3.1 van het algemeen deel van de toelichting. Voor een nadere toelichting op de regels over bijeenbrengen van dieren wordt verwezen naar paragraaf 4.1.1 (bijeenbrengen van dieren) van deze nota van toelichting.

Artikelen 1.44 tot en met 1.47

De in de nieuwe paragraaf 9 opgenomen regels over het houden van schapen of geiten zijn inhoudelijk nagenoeg ongewijzigd ten opzichte van de regels die over Q-koorts waren opgenomen in de op de Gwwd gebaseerde regelgeving. Hiervoor wordt verwezen naar paragrafen 4.1.7 (verplichte vaccinatie Q-koorts en Newcastle disease) en 4.2.2.3 (schapen en geiten) van deze nota van toelichting.

Artikel 1.48

Zie paragraaf 4.3.1 van het algemeen deel van de toelichting.

Artikel 1.49

In de praktijk worden gegevens in het identificatie- en registratiesysteem voor dieren gebruikt voor de uitvoering van de meststoffenregelgeving en de Europese regelgeving over het "Pollutant Release and Transfer Register" dat betrekking heeft op emissie en overbrenging van verontreinigende stoffen. Met het oog op de regels over het gebruik van deze gegevens in overeenstemming met de Algemene verordening gegevensbescherming voorziet dit artikel in de bevoegdheid om deze gegevens ook voor die doeleinden te gebruiken. Deze bepaling continueert artikel 1, derde lid, van het toenmalige Besluit identificatie en registratie.

Artikelen 1.50 tot en met 1.53

De artikelen 1.50 en 1.51 geven uitvoering aan de verplichting in de artikelen 108 en 109 van de diergezondheidsverordening voor lidstaten om te zorgen voor een identificatie- en registratiesysteem met daarin een geautomatiseerd gegevensbestand ten behoeve van de tracerings van dieren.

Artikel 1.51 bevat een grondslag om een houder van dieren te verplichten om aanvullende gegevens te verstrekken ten opzichte van de gegevens die op grond van artikel 109, eerste lid, van de diergezondheidsverordening voor de diersoorten rund, varken, schapen en geiten en paardachtigen wordt gevraagd. Hierbij moet gedacht worden aan de gegevens die voorheen op basis van de Regeling identificatie en registratie van dieren moesten worden geregistreerd in het systeem, zoals gegevens over het afvoeren van dieren, de aan- of afvoer van dieren uit andere lidstaten of derde landen.

Artikel 1.52 bevat de grondslag om bij ministeriële regeling regels te stellen over het verstrekken van gegevens door een houder van pluimvee. Hiermee kan het bestaande registratiesysteem voor pluimveeverplaatsingen worden voortgezet. Deze verplichting zal alleen komen te rusten op houders van kippen, kalkoenen, parelhoenders en eenden. Zie hiervoor paragraaf 4.3.2 van het algemeen deel van de toelichting

Tot slot kunnen op grond van artikel 1.53 regels worden gesteld over het herstel of intrekking van een melding en de voorwaarden waaronder dat kan geschieden. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het meesturen van fotomateriaal voor het doorgeven wijziging van het geslacht van het dier indien dit foutief is ingevuld.

Artikel 1.54

Op grond van artikel 102 van de diergezondheidsverordening rust op exploitanten van inrichting de verplichting om bepaalde gegevens bij te houden in een eigen administratie over de dieren die hij houdt in zijn inrichting. Dit betreft zowel geregistreerde als erkende inrichtingen waarin dieren worden gehouden. Uit artikel 102 van de verordening volgt dat de exploitant van de inrichting verplicht is om de bedrijfsadministratie beschikbaar te stellen als de bevoegde autoriteit daarom verzoekt. Dit omvat mede het op verzoek van de minister opsturen van de administratie. Naast de gegevens die worden bijgehouden op grond van artikel 102 van de verordening bevat dit artikel ook een grondslag om andere gegevens over dieren bij te houden. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan gegevens over identificatie- en verplaatsingsdocumenten, uit derde landen ingevoerde dieren.

Artikel 1.55

De diergezondheidsverordening schrijft in de artikelen 112 tot en met 115 voor dat runderen, varkens, schapen en geiten en paardachtigen bij verplaatsingen vergezeld moeten gaan van een identificatie- of verplaatsingsdocument. Voor runderen geldt dit alleen voor intracommunautaire verplaatsingen, voor de anderen diersoorten geldt dit ook voor verplaatsingen binnen de lidstaat. Voor andere diersoorten kan de Europese Commissie hierover regels stellen op grond van artikel 117 van de verordening.

In de artikelen 44, 50, 57, 65, 66, 67, 71, 77, 78 en 79 van verordening (EU) 2019/2035 is nader uitgewerkt welke gegevens het identificatie- of verplaatsingsdocument moet bevatten. Op grond van artikel 110 diergezondheidsverordening geeft de bevoegde autoriteit identificatiedocumenten af voor runderen, paardachtigen en kameel- en hertachtigen. Voor varkens en schapen en geiten worden verplaatsingsdocumenten afgegeven waarvoor de bevoegde autoriteit modellen opstelt. Op basis van artikel 120, tweede lid, onder d, diergezondheidsverordening zullen naar verwachtingen door de Europese Commissie regels worden gesteld over de vorm en de inhoud van de identificatie- en verplaatsingsdocumenten. Om uitvoering te kunnen geven aan de bevoegdheid tot het afgeven van identificatiedocumenten bevat artikel 1.55 een bevoegdheid om bij ministeriële regeling regels te stellen.

Bij paardachtigen worden door aangewezen instanties, bijvoorbeeld de stamboekorganisatie, identificatiedocumenten afgegeven. Op grond van artikel 108, vijfde lid, van de diergezondheidsverordening wordt aan lidstaten ruimte gegeven om dergelijke instanties aan te wijzen. Dit artikel geeft hiertoe de mogelijkheid.

Artikelen 1.56 tot en met 1.58

De diergezondheidsverordening vereist dat dieren met een fysiek identificatiemiddel gemerkt zijn, zie bijvoorbeeld artikel 112, onder a, en 113, eerste lid, onder a, van die verordening. In de artikelen 41, 48, 55, 59 en 75 van verordening (EU) 2019/2035 wordt aan lidstaten opgedragen om de identificatiemiddelen waarmee een specifieke diersoort wordt gemerkt, goed te keuren. De houder van runderen mag alleen het goedgekeurde en door hem aangevraagde identificatiemiddel gebruiken. Zie hiervoor bijvoorbeeld voor runderen artikel 41, derde lid, jo 38, derde lid, en voor varkens artikel 55, tweede lid, jo 52, eerste lid, van verordening (EU) 2019/2035.

De artikelen 1.56, 1.57 en 1.58 bevatten hiertoe de benodigde grondslagen op basis waarvan de minister modellen van identificatiemiddelen kan goedkeuren, inzicht heeft in de bestelde en

geleverde identificatiemiddelen en regels kan stellen aan het gebruik van identificatiemiddelen door een houder van dieren. Dit draagt bij aan de traceerbaarheid van dieren.

Artikel 1.59

Zie paragraaf 4.1.5 van het algemeen deel van de toelichting.

Artikel 1.60

Dit artikel voorziet in een bevoegdheid van de minister om regels te stellen over het binnen Nederland brengen van levende dieren uit derde landen, wanneer de Europese Commissie daarover geen uitvoeringsregelgeving heeft gesteld. Er kan hierbij gedacht worden aan bijvoorbeeld prairiehonden. Verwezen wordt naar de toelichting op artikel 3.8 dat eenzelfde bepaling bevat over dierlijke producten.

Artikelen 2.10a tot en met 2.10f

Met dit onderdeel worden in een nieuwe paragraaf 3a van hoofdstuk 2 van het Besluit houders van dieren regels over reinigen en ontsmetten opgenomen. Ook voor deze regels geldt dat waar mogelijk is aangesloten bij de regels voor reinigen en ontsmetten zoals die golden krachtens de op de Gwwd gebaseerde regelgeving. Op een aantal punten zijn er evenwel verschillen. Zo is het op grond van de nieuwe Europese regels in een aantal gevallen niet meer toegestaan om dubbele reiniging en ontsmetting te verlangen (zie artikel 2.10f) Ook dient de plaats waar reiniging en ontsmetting van wagens uit het buitenland geschiedt erkend te zijn en dient de wijze van reiniging en ontsmetting te zijn vastgelegd in een protocol (zie artikel 2.10c). Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 4.1.4 (vervoermiddelen voor dieren) van deze nota van toelichting.

Artikelen 2.27a tot en met 2.27r

De gezondheidsvoorschriften die zijn opgenomen in de nieuwe paragraaf 4.3 van hoofdstuk 2 vallen uiteen in regels over vervoer van varkens en regels over monitoring van varkens. Deze regels sluiten aan bij hetgeen hierover was bepaald in de krachtens de Gwwd gestelde regels. Zoals toegelicht in paragraaf 4.1.2 (verplaatsen van varkens in Nederland) van deze nota van toelichting onderscheidt de varkenshouderij in Nederland zich van die in andere lidstaten door een zeer geconcentreerde dichtheid aan varkenshouderijen en een verregaande mate van specialisering per bedrijf. Om die reden zijn de eerdere regels gehandhaafd waarbij de aanvoer en afvoer afhankelijk is van de aard van het bedrijf. Naast de al sinds geruime tijd gehanteerde onderverdeling in A-, B-, C-, D-, E- en F-bedrijven is nu ook voorzien in een categorie RE-bedrijven. Dit zijn bedrijven waarbij het houden van varkens van hobbymatige aard is. Deze bedrijven mogen, zolang ze niet meer dan vier varkens met hun eventuele biggen houden, van alle bedrijven varkens aanvoeren, maar mogen alleen naar andere b bedrijven afvoeren als dat RE-bedrijven zijn. Verder worden de afvoermogelijkheden voor B-bedrijven naar F-bedrijven verruimd. Voorzien wordt in de afvoer naar D-bedrijven via een F-bedrijf of afvoer naar een cluster van F-bedrijven. Daarmee wordt voorzien in een behoefte van de varkenssector. De in paragraaf 4.3.2 van het besluit opgenomen verplichting tot monitoring is nader toegelicht in paragraaf 4.2.2.4 (varkens) van deze nota van toelichting.

Artikel 2.46a

De in dit artikel opgenomen verplichting voor monitoring op brucellose is inhoudelijk ongewijzigd ten opzichte van de verplichting die eerder in de op de Gwwd gebaseerde regelgeving was opgenomen. Hierop is ingegaan in paragraaf 4.2.2.2 (runderen) van deze nota van toelichting.

Artikelen 2.76ia tot en met 2.76if

De meeste van de in de nieuwe paragraaf 6.2. opgenomen regels over vogels betreffen voorschriften over monitoring van pluimvee. Deze voorschriften zijn grotendeels gelijk aan de verplichting tot monitoring zoals die was opgenomen in de op de Gwwd gebaseerde regelgeving. Bij de omschrijving van de aard en de reikwijdte van de verplichting tot monitoring is zo veel mogelijk aangesloten bij de terminologie van de diergezondheidsverordening. De voorschriften voor monitoring zijn nader toegelicht in paragraaf 4.2.2.5 van deze nota van toelichting. Daarnaast zijn in paragraaf 6.2 van het besluit twee bepalingen over vaccinatie opgenomen. Dit betreft de algemeen verplichte vaccinatie tegen Newcastle disease (artikel 2.76id) en de in een specifiek geval verplichte vaccinatie tegen salmonella enteritidis (artikel 2.76if). Deze bepalingen sluiten aan

bij hetgeen eerder hierover was opgenomen in de op de Gwwd gebaseerde regelgeving. In paragraaf 4.1.7 van deze nota van toelichting is de vaccinatieverplichting voor Newcastle disease nader toegelicht.

Artikelen 2.76ig en 2.76ih

De in de nieuwe paragraaf 7 van het besluit opgenomen regels over het houden van schapen of geiten voor productie zijn inhoudelijk nagenoeg ongewijzigd ten opzichte van de regels die hierover waren opgenomen in de op de Gwwd gebaseerde regelgeving. Hiervoor wordt verwezen naar paragraaf 4.2.2.3 (schapen en geiten) van deze nota van toelichting.

Artikel 3.3a

Zie paragraaf 4.1.8 van het algemeen deel van de toelichting.

Artikel 3.24

Met dit artikel worden de benodigde grondslagen gecreëerd om op een zelfde wijze als onder de toenmalige Gwwd uitvoering te kunnen geven aan verordening (EU) nr. 576/2013 over het niet-commercieel handelsverkeer in honden, katten en fretten.

Verordening (EU) nr. 576/2013 stelt onder meer verplicht dat de dieren vergezeld gaan van een paspoort, dat ze zijn gevaccineerd tegen rabiës en zijn voorzien van een chip (transponder). Indien de dieren afkomstig zijn uit een EU-lidstaat, moeten zij bovendien vergezeld gaan van een paspoort. Aanvullend op de eisen van verordening (EU) nr. 576/2013 moeten de dieren tevens vóór vertrek klinisch worden onderzocht door een dierenarts en daarna vergezeld gaan van een gezondheidscertificaat waarin wordt verklaard dat de dieren geschikt zijn om te worden vervoerd. Overigens voorziet verordening (EU) nr. 576/2013 in artikel 5, eerste en vierde lid, in één uitzonderingssituatie waarin de aanvullende voorschriften van richtlijn 92/65/EG voor het commerciële verkeer ook van toepassing zijn op het niet-commerciële verkeer: wanneer een houder of eigenaar met méér dan 5 honden, katten of fretten de grens overschrijdt, terwijl daarvan niet het doel is de dieren te verkopen, en – kort gezegd – geen sprake is van deelname aan een tentoonstelling of evenement. In dit geval is nog steeds sprake van niet-commercieel verkeer, en valt deze verplaatsing onder de reikwijdte van de verordening en niet die van de richtlijn, maar moet – op grond van artikel 5, vierde lid, van de Verordening – tóch worden voldaan aan de aanvullende eisen van de Richtlijn.

In hoofdstuk 11c van de toenmalige Regeling handel levende dieren en levende producten werd uitvoering gegeven aan verordening (EU) nr. 576/2013. In de Regeling handel werd aanvullend op de uitvoering van verordening (EU) nr. 576/2013 voorzien in voorschriften over een verbod op het verstrekken van blanco paspoorten aan anderen dan gemachtigde dierenartsen, en een verbod op het voorhanden hebben van blanco paspoorten door anderen dan erkende uitgevers en gemachtigde dierenartsen. Op basis van de artikel 11c4 van de toenmalige Regeling handel levende dieren en dierlijke producten moeten uitgevers van blanco identificatiedocumenten voor honden, katten en fretten worden erkend door de minister. Dit erkenningsvereiste wordt voortgezet in de regelgeving krachtens de Wet dieren. Artikel 7.1 van de Wet dieren en dit artikel vormen de grondslag om bij ministeriele regeling uitgevers te erkennen voordat zij blanco identificatiedocumenten uitgeven.

Artikelen 4.15 tot en met 4.18

Met dit onderdeel worden twee nieuwe paragrafen toegevoegd aan hoofdstuk 3 van het Besluit houders van dieren. Beide paragrafen betreffen regels over het houden van dieren voor vertoning. In paragraaf 3 zijn de regels voor hoefdieren opgenomen en in paragraaf 4 die over vogels. Deze regels zijn toegelicht in paragraaf 4.1.3 (tentoonstellingen, keuringen en evenementen) van deze nota van toelichting.

Artikel 7.1 (overgangsrecht)

Artikel 13 van verordening (EU) 2015/262 (verordening paardenpaspoort) maakte het mogelijk voor lidstaten om een uitzondering te maken op de verplichtingen tot identificatie en registratie van paardachtigen onder die verordening. Deze paardachtigen zijn, voor zolang zij in aangewezen gebieden leven, niet geïdentificeerd of geregistreerd overeenkomstig verordening (EU) 2015/262. De reden hiervoor is dat in het wild of half in het wild levende paardachtigen lastig te identificeren zijn. Pas als de paardachtigen het gebied verlaten moeten zij geïdentificeerd en geregistreerd zijn.

Bijlage IV van de toenmalige Regeling handel levende dieren en levende producten bevatte de aangewezen natuurterreinen waarin de niet-geïdentificeerde en -geregistreerde paardachtigen verbleven. Artikel 60 van verordening (EU) 2019/2035 zet deze uitzonderingsmogelijkheid onder dezelfde voorwaarden voort. Om na inwerkingtreding van de diergezondheidsverordening de uitzondering op de identificatie- en registratieplicht voor paardachtigen die leven in reeds aangewezen natuurterreinen voortzetten, is hiervoor in artikel 7.1 overgangsrecht opgenomen.